

P. Dr. ANT. COJAZZI Salesián:

ABECEDA KATOLÍKA

P. Dr Antonín Cojazzi

Abeceda katolíka

přeložili

bohoslovci salesiánští

1946

Vydal Exerciční dům ve Frýdku

Vytiskl Kutzer a spol., nár. správa v Čes. Těšíně

**Církevně schváleno v Čes. Těšíně
č. 394-A/45.**

Milá mládeži!

Kristus Pán chválí muže, který postavil svůj dům na skále. Přišel vichr, bouře, povodeň a dům zůstal stát, měl žulový základ.

Chceš obstát ve všech povodních života, ve všech bouřích, které budou burácet v tobě a kolem tebe, nechceš být smeten vichrem vášní, klamných lžiproroků, jimiž se svět hemží?

Postav celý svůj život, a tedy náboženský především, na skále, abys vše to, co jsi zdědil po otcích jako nejdrahocennější dědictví, neodhodil zítra jako starou veteš. Tvé náboženství nesmí být neuvědomělým, tradičním pozlátkem, ale hluboce zakořeněným přesvědčením o všech náboženských skutečnostech.

V tomto velkém díle ti má napomáhat i tato malá knížečka. Ona ti dává pouze abecedu, která ti však má umožnit četbu ve velké knize přírody a v knize ještě větší a vznešenější, v knize života nadpřirozeného — čerpat ze studnic vody živé, abys pak mohl hasit žízeň a ukájet hlad tolika duší, které se budou k tobě obracet.

Vezmi a čti, ale nejen to, studuj a osvojuj si pravdy v ní obsažené tak, aby ony vtiskly trvalou formu tvému myšlení a důsledně tvému životu.

5. února 1939 — čtyři dny před smrtí — papež Pius XI. udělil poslední veřejnou audienci. Bylo na ní přítomno asi 400 chlapců a děvčat, jinochů

i dospělých mužů, vítězů v katechismových závodech všech italských diecézí. A těchto málo šťastných slyšelo z jeho úst otcovská slova o předmětu, který tvořil vždy střed pastýřských starostí učeného Velekněze: „...křesťanská nauka, kterou dnes studujete, stane se zítra zákonem vašeho života a pak křesťanskou praxí pro celý život...“

Slova — poslední napomenutí celému světu. Ve světle těchto slov věnuj se studiu náboženské, katolické Abecedy. Uvědomuj si však vždy, že náboženství nezáleží v pouhém poznání, ve výkladu pravd. Ne, to je jen úvod, abeceda, nutný předpoklad, ale duch křesťanství se zakládá na plném souhlasu vůle, srdce, citu, skutků, zkrátka celého života s těmito pravdami.

Zapaľte v svém srdci ohně víry a svaté lásky, zaplašujte temnoty nevědomosti a náboženského chladu, které jsou kolem vás.

Vaše snahy, vaše mladistvé nadšení pro věc Boží, vaši práci ať provází požehnání Panny Marie Pomocnice a jejího velkého apoštola sv. Don Bosca, který je patronem a hybnou silou našeho salesiánského katechetického hnutí!

Patero „proč?“

1. Proč jsem katolíkem?

Snad proto, že vím, že je jakýsi Bůh? — Ano, ale nejenom proto! — Též pohané a divoši vědí a věří, že je nějaký Bůh, a přece nejsou katolíky

2. Proč jsem katolíkem?

Snad proto, že vím a věřím, že tento Bůh mluvil nějakým způsobem k lidem? — Také, ale nejen proto! — I mohamedáni — jako Turci a Arabové — věří, že Bůh k nim mluvil skrze Mohameda, a přece nejsou katolíky

3. Proč jsem katolíkem?

Snad proto, že věřím, že Bůh mluvil a učil lidi skrze Ježíše Krista? — Také, ale to ještě není pravý důvod! — Též Řekové, Rusové a protestanté ve Švýcarsku, v Německu a v Anglii věří a učí, že Bůh mluvil a učil skrze Ježíše Krista, a přece nejsou katolíky

4. Proč jsem katolíkem?

Snad proto, že Kristus zanechal po sobě jakousi společnost, která nás čemusi učí? — Také, ale nejen proto! — I Řekové, Rusové a všichni protestanté tvoří jakousi společnost, která se nazývá křesťanská, a přece nejsou katolíky...

5. Proč jsem katolíkem?

Snad proto, že věřím, že Ježíš Kristus založil jedinou Církev, že ji určil k tomu, aby se stala ovčincem všech jeho následovníků a v její čelo postavil sv. Petra a v něm všechny jeho nástupce, to jest římské papeže? — Ano, toto je pravý důvod toho, že jsem katolíkem! „Katolický“ znamená všeobecný, pro všechny! Věřím a poslou-

chám tu církev, v jejímž čele stojí Pius XII. a jež je církví všech lidí. Proto neříkáme: církev česká, italská, ale církev katolická — obecná. Neboť kdybychom řekli církev česká, ruská, anglická... nemohlo by tu býti již řeči o církvi všech lidí — o církvi katolické, ale jen o církvi jednoho určitého národa!

*

1. Katolík věří, že je Bůh, ale to nestačí, aby byl katolíkem; kdo se zastaví jen u toho, je *t h e i s t a*.

2. Katolík věří, že Bůh mluvil k lidem (uznává zjevení); ale to by bylo velmi málo; kdo by se u toho zastavil, toho bychom mohli nazvati *v ě ř í c í m*, ale nic víc.

3. Katolík věří v Ježíše Krista, ale to také nestačí; kdo se zastaví jen u toho, může se nazývati *k ř e s ť a n e m*, ne však katolíkem.

4. Katolík věří tomu, čemu učí jedna církev (patří k jedné církvi), ale to také ještě nestačí; kdo se u toho zastaví, může být evangelíkem, valdénským, pravoslavným, českomoravského vyznání, ale ne katolíkem.

5. Katolík věří a poslouchá tu církev, která má za nejvyšší hlavu všech věřících papeže, biskupy pak jako odpovědné strážce diecézí a kněze jako hlavy farností. Jen ten, kdo se zastaví zde, jedná správně, neboť jedině toto je pravda a nic jiného. Tím jsme si naznačili cestu, po které se budeme ubírat. Rozdělíme si ji na pět úseků:

Bůh, zjevení, Ježíš Kristus, Církev, ale Církev katolická!

**Vím, že je Bůh,
poněvadž bez něho by nic nebylo.**

Jsem katolíkem, především proto, p o n ě v a d ž vím, že je Bůh. Dejte pozor na to, co povídám! Vím, že je Bůh, a n e : věřím, že je Bůh. Je mezi tím rozdíl, když řeknu: vím nebo věřím? Je v tom veliký rozdíl! Tak na př.: Vím, že dvě a dvě jsou čtyři, ale věřím, že existuje Amerika, kde jsem nikdy nebyl. Když řeknu: „vím“, je to známkou, že vím také, proč jsou věci tak, jak já je znám (mluvím o vědě); když však říkám „věřím“, je to známkou, že kdyby mi někdo o nich nepověděl, nevěděl bych o nich vůbec nic (mluvím o víře).

Nuže, jak odpovím na otázku: „J E B Ů H ? “

Takto: Ano, je Bůh, protože vím, že Bůh musí býti, a n e p r o t o , že to tvrdí otec nebo matka nebo kněz v kostele a v náboženství! — Když jsem byl malíčkový, řekli mi to a já jsem tomu věřil, teď však, když jsem dospěl, vím, že je Bůh, neboť si to dovedu sám odůvodnit.

A proč vím, že je Bůh?

Protože vím, že kdyby nebylo Boha, nebyl by

tu svět, nebyl bych tu ani já, který píše, a ovšem ani vy, kteří toto čtete!

Jak je to možné?

— Dejte chvilku pozor! — Pepík si vypůjčil u Vaška 10 K, má tedy u něho dluh! Chce jej zaplatit, ale nemá v kapse ani haléře. Jde proto ke Karlovi, vypůjčí si u něho 10 K a dá je Vaškovi. Řekněte mi: Má Pepík ještě nějaký dluh?

— Zajisté, že má. Vaškovi už sice není nic dlužen, ale zato dluží Karlíkovi.

— Dobře! pojďme dále! Pepík si zajde k Jirkovi, vypůjčí si 10 K a dá je Karlíkovi. Zůstane Pepíkovi ještě nějaký dluh?

— Ovšem, tentokrát však u Jirky!

— Teď pojďme rychleji! Pepík opakuje stokrát tento proces: Bude tím už bez dluhu?

— Ne, bude dlužníkem dále. Tu se změnila jen osoba věřitele, ale dluh zůstává Pepíkovi dále. Je to docela jasné!

— Nyní si představte, že všechny věci jsou takovými dlužníky! Strom je dlužen semeni, semeno zase jinému stromu, kočka děkuje za svůj život jiné kočce, pes jinému psu atd. Já a vy jsme dlužníky svým rodičům, ti zase svým rodičům — atd.

A kolik jsou dlužny tyto věci, snad 10 K?

Kdyby jen 10 K! Dluhují za všechno, co mají, protože předtím jich vůbec nebylo.

Všichni jsme tedy dlužníky za vše!

Předvolejme si sem všechny věci: — Slunce! —

Zde! — Máš dluhy? — Ano, děkuji své byti jakési mlhovině. — Měsíc! — Prosím! — Máš dluhy? — Ano, jsem dlužen rovněž jakési mlhovině! — Člověk! — Zde! — Dluhuješ někomu něco? — Ano, dlužím rodičům za svůj život, oni zase svým rodičům.

A tak nám odpovídají všechny věci. U kolébky všech věcí jest psáno: Pocházím od jiného!

Jak si nyní vysvětlíme, že jsou v oběhu tyto „peníze“, které všichni dlužíme, a které přecházejí s jednoho na druhého? Odkud se tu vzaly?

Víte, od koho jsou?

Najisto od toho, který je nepřijímá od nikoho jiného, ale bere ze své vlastní kapsy. Jinými slovy: pocházejí od jedné bytosti, která od nikoho nic nepřijímá, ale sama všem rozdává.

Tato bytost tu jistě musí být, neboť kdyby všichni přijímali, ale nikdo nerozdával, nebylo by tu ani to, co nazýváme životem, myšlenkou, silou atd. Tyto všechny věci totiž přijímáme od druhých a ti je mají zase od jiných.

*

Pozorujte teď špičku pera, kterým píši právě tyto řádky! Co hýbe špičkou? — Co jiného než kování, do kterého je pérko zasazeno. — A co hýbe kovááním? — Dolní konec dřevěného držátka! — Dobře! A co hýbe dolní polovicí držátka? — Horní polovice! — Výborně! A touto horní polovicí hýbe?... Vidíte, že musíme konec konců

řící: V š í m h ý b e r u k a !

I kdybyste prodlužovali pero třeba na kilometr, nebude psát nikdy samo; musí tu být ruka, která jím pohybuje.

Teď si představte, že každá věc je takovou špičkou pera! Jako špička píše, tak jedna věc přináší krásné ovoce, druhá svítí, třetí hoří, jiná zpívá atd. Tažte se jich, odkud to všechno mají! K čemu přijdete nakonec?

— K r u c e , která jim to všechno dává, která jimi pohybuje !

— Výborně! Jenom si však všimněte, že ta ruka není jako moje! Mou rukou hýbe paže. Ale ta ruka je tak dokonalá, že dává pohyb všem věcem, jí samou však nepohybuje nikdo. Vždyť kdyby i ona sama pohyb přijímala od jiného, pak by byl zde na světě pohyb, který by vůbec od nikoho nepocházel! A to je nemožné! Jen se zeptejte hostinského, stačí-li mít k naplnění sudů kaučukové trubice. Jimi sice protéká pivo, ale někdo je musí do nich lít, trubice si je samy nevyrobí. Takovými trubicemi jsou všechny věci, které kolem sebe vidíme, neboť jsou nositeli všeho, co jim dává a do nich vlévá jedna bytost, která sama nic nepřijímá, ale všechno rozdává, poněvadž má všechno v své moci. Nazývejte si tuto bytost, jak chcete, my Češi ji nazýváme B o h e m . (Latinsky Deus, Ital řekne Dio, Francouz Dieu, Němec Gott...)

Toť první důvod, proč vím, že je Bůh.

Vím, že je Bůh, poněvadž každá věc jedná účelně.

Oheň spaluje dřevo; říkáme, že oheň je příčinou spalování. Je příčinou, poněvadž předchází a působí spalování.

Slunce osvětluje zemi; říkáme, že slunce je příčinou světla, poněvadž předchází a působí světlo.

Přetáhne-li vás někdo holí po zádech, bolí vás to. Rána holí je příčinou bolesti, poněvadž ji předchází a působí ji.

K pojmu příčiny náleží tedy dvě věci: předcházení a působiti; to, co příčina působí, nazývá se účinek.

Teď dejte pozor, zahrajeme si trochu na filosofy

— Karel chce jít ráno z domu do kostela. Vstane, vyjde, a krok za krokem přijde do kostela. Táži se vás: Co bylo příčinou toho, že se vydal na cestu a šel?

— Nejspíš kostel!

— Jesliže je kostel příčinou jeho cesty, měl by být jako každá příčina na prvním místě, a ne — jako zde — až na posledním, jak vidíte; cesta — kostel. Co si s tím počneme? Je kostel opravdu příčinou jeho cesty?

— Ano, jistě!

— Tedy musí nějak předcházet svůj účinek — cestu?

— Ovšem, že musí, ale jak na to?

— Tak se podívejte! Než se Karel vydá na cestu, vytkne si v své mysli cíl: chci přijít do kostela. Ale tak je přece kostel na prvním místě, arci v jeho úmyslu. Tedy ještě před cestou. Tolik je pravda, že kdyby nechtěl přijít do kostela, ani by se nevydával na cestu tímto směrem.

— Ano, teď už chápeme. „Přijít do kostela“ je první v úmyslu čili vůli, ale poslední v provedení, ve vykonání.

— Dobře jste pochopili!

Jestliže tedy chceme něco vykonat, musíme si to nejprve v hlavě promyslit. K tomu však musíme mít hlavu, která dovede chápat, to jest musíme mít rozum. Karel ten rozum měl, a proto si mohl vytknout cíl: chci přijít do kostela! Teprve když si cíl vytkl, vydal se na cestu. Teď mi však řekněte: Mají zvířata rozum?

— Nemají!

— Dobře! A což rostliny a kameny?

— Také ne!

— Dobře! Tedy ani zvířata ani rostliny a kameny nemohou chtít něco vykonati, nemohou si vytknout cíl práce.

— Ovšem že ne, neboť se nazývají nerozumnými, a proto nemohou nic chtít, jako chtěl třeba Karel, nebo jak chceme my!

— Dobře! Nemohou-li zvířata, rostliny a kameny nic chtít, nemohou nikdy svou činností dospěti k žádnému cíli. Zatím však vidíme...

— Ano, ano zatím vidíme, že ptáci stavějí hnízda, aby v nich mohli snést vajíčka; seménka rostlin se rozlétají ve větru, aby se rozšířila i na jiných místech, voda se mění v páru, aby se vznesla do výše a srazila se v dešť atd. Jak mohou tyto věci jednati k dosažení určitého cíle (jednati účelně), když ten cíl vůbec nemohou poznat?

— Ukáži vám to na příkladě: Pošlu svého sluhu se zapečetěným dopisem k svému příteli. Přítel ho přečte, vezme klobouk a pospíši ke mně. Řekněte mi: Jednal sluha k dosažení určitého cíle, když nesl dopis mému příteli?

— Zajisté, že jednal.

— Byl mu znám ten cíl?

— Nebyl, poněvadž byl dopis zapečetěn!

— A tedy? Musíme říci, že jednal sice účelně, ale cíl jeho cesty byl znám pouze mně, který jsem ho poslal.

— Teď už tomu rozumíme: když ptáci, kameny a vůbec všechny věci jednají, aby dosáhli určitého cíle, který sami nemohou znát, je to znamením, že cíl je znám Někomu, kdo jim rozkazuje a je posílá, jinými slovy kdo hýbe všemi věcmi.

— Výborně! Vidím, že jste dobře rozuměli!

*

J i n ý p ř í k l a d .

Otočte vypínačem elektrického vedení! Žárovka se rozsvítí. Směřuje k dosažení určitého cíle, není-liž pravda? Tento cíl je jí však neznám. Za-

to je dobře znám tomu, kdo žárovku zhotovil. Tak je tomu se všemi stroji a věcmi uměle vyrobenými. Nevysvětlíme je, nemáme-li na zřeteli jejich výrobce, kteří je zhotovili tak a ne jinak, aby sloužily určitému účelu, a ne k jinému.

— A jak je tomu s věcmi v přírodě? Kdo je nutí či řídí, aby jednaly tak a ne jinak?

— Kdo? Někdo, kdo ví, co mají dělat. Tento někdo tu nutně musí být, jinak bychom měli věci, které by sice jednaly k určitému cíli, neznaly by ho však ani ony samy, ani nikdo jiný. A to je nemožné!

Tento někdo se v naší řeči nazývá Bůh.

Vím tedy, že je Bůh, a to již ze dvou důvodů:

1. poněvadž žádná věc nemůže mít nic sama od sebe. Musí tu proto být Někdo, kdo jim to všechno rozdává;

2. poněvadž všechny nerozumné věci směřují určitému cíli, který neznají. Musí tu tedy být zase Někdo, kdo ten cíl zná a dovede všechno tak zařídit, aby věci naplňovaly tímto své poslání tak a ne jinak.

**Vím, že je Bůh,
poněvadž ve světě panuje řád.**

Vstoupím do nějaké místnosti, na př. do hledišního sálu, rozhlédnu se po něm a řeknu: „Všechno je v pořádku!“ Židle, stoly, hry a obrazy, vše je, jak se patří, na svém místě.

Proč to tak řeknu? Poněvadž vidím, že všechno je tak pěkně upraveno, že to může hned sloužit účelu, pro který tu vše bylo připraveno!

Kdyby tu však byly židle zpřevraceny, obrazy otočeny malbou ke stěně a p., řekl bych: „Věci“ jsou v nepořádku, nejsou na svém místě, protože v takovém stavu nemohou sloužit svému účelu.

— Představte si, že do sálu vběhne pes! Myslíte, že si všimne, že je všechno v pořádku nebo v nepořádku?

— Nevšimne!

— A proč ne?

— To je otázka! Protože pes nemá rozum, a tedy nemůže ani chápat, nač jsou tu stoly, židle, obrazy atd.

— Dobře! My však poznáme hned, jsou-li věci v pořádku nebo ne, poněvadž máme rozum a tím dovedeme usoudit, zda mohou v takovém stavu hověti svému účelu nebo ne. Ale teď mi řekněte: Jestliže musíme mít rozum, abychom mohli poznat, jsou-li věci v pořádku či nikoliv, čeho je třeba k tomu, aby byly všechny věci uspořádány nebo rozházeny?

— Je k tomu třeba rozumu, to je jasné!

— Správně! Pes tedy nemůže ani poznati pořádek v místnosti ani dáti věci do pořádku. Může sice něco rozházet, běha-li divoce po místnosti, ale není si vědom toho, co dělá.

Nyní si všimněme něčeho jiného. Můžeme pozorovat, že v celém světě, mezi sluncem, hvězdami,

měsícem, ročními dobami, rostlinami atd. panuje pořádek? Slouží jedny věci druhým?

— Ovšem, že slouží! Bez slunce není na zemi tepla, bez tepla není možný život: bez ročních dob se nám neurodí ty rozličné plodiny...

— Je-li tomu tak, vyvstane nám hned otázka: Jak ty věci přišly do tak krásného pořádku? Samy?

— To ne, poněvadž nemají rozum?

— Tedy je musí pořádat Ně kdo jiný, který tomu dobře rozumí a dovede všechno tak zařídit, aby jedna věc sloužila druhé, aby všechny dohromady tvořily tak obdivuhodný světový řád.

— Nyní už rozumíme! Na všech věcech, které zapadají do tohoto řádu, lze čísti: „Jedna bytost nás zná, tvoří, pořádá a v pořádku udržuje.“ Bez této bytosti je nemožné vysvětlit, proč jsou všechny věci v tak ladném pořádku.

— Dobře! A tuto bytost my nazýváme Bohem. Všimněte si, že tento Bůh musí být moudrý ze dvou důvodů:

1. protože zná cíl, k němuž věci směřují, zatím co ony ho neznají;

2. protože všechny věci pořádá k tomuto cíli a v pořádku udržuje.

Kterýsi učený hvězdář prohlásil při své přednášce, že vždycky myslí na Boha, když pozoruje hvězdy. Jeden posluchač si dodal odvahy a namítl

mu, že lze studovati hvězdy i bez myšlenky na Boha. Učenec si umínil, že mu provede nevinný žertík. Dal přinést hvězdářský přístroj znázorňující pohyb oběžnic kolem slunce. Den poté přišel na přednášku i onen posluchač a mezi prvními se obdivoval tomuto zvláštnímu přístroji.

— To je ohromné! Pane profesore, kdo ten přístroj zhotovil?

— Nikdo! Odpověděl docela vážně hvězdář.

— Vždyť tu včera nebyl!

— Ale dnes tu je!

— Kdo ho sem přinesl?

— Nikdo! Přišel sám!

— Nežertujte, pane profesore! Což myslíte, že nevím, že žádná věc se sama neudělá, ani se sama nezačne pohybovat, ani sem sama nepřijde!?

— Tak vidíš, sám ses chytil! — zvolal učenec. Říkáš, že taková věc se sama nemůže ani udělat, ani sem přijít, a pak chceš tvrdit, že ten pravý ohromný stroj vesmíru se sluncem, zemí a oběžnicemi se udělal sám, sám se dal do pohybu, sám sem odkudsi přišel a sám se dále pohybuje!

Představte si, jak tomu posluchači asi bylo!...

**Vím, že je Bůh,
protože v sobě cítím hlas povinnosti.**

— Poslyšte ještě čtvrtý důvod toho, proč vím, že je Bůh!

— A je to už poslední?

— Byly by sice ještě jiné, ale vy byste jim asi těžko rozuměli. Necháme je proto těm učencům a mudrcům, kterým se říká filosofi.

— Viděli jste už jistě telefonovat, nebo jste to dokonce sami zkusili. Přiložili jste si sluchátko k uchu, vytočili číslo a už jste mohli mluvit a poslouchat. Viděli jste toho, kdo s vámi telefonoval?

— Neviděli. A právě proto, že se lidé navzájem nevidí, dovolí si tam třeba nadávat, a to beze všeho studu.

— Ale přesto jste při telefonování jisti, že u druhého přístroje někdo je, není-liž pravda?

— Ovšem, že jsme tím jisti, neboť ho slyšíme. Tolik je pravda, že když dlouho neodpovídá, začnou někteří lidé netrpělivě přešlapovat a rádi by ho něčím udeřili, jen kdyby tu ránu telefon dovedl přenést. Zrovna tak jako když kdosi řekl pánovi, který křičel zlostně do telefonu: Pane, mírněte se, prskáte mi do obličeje!

— Bylo by tedy jistě nesprávné, kdybychom řekli, že neexistuje osoba mluvící do telefonu, a odůvodnili to prostě tím, že ji nevidíme!

— Ovšem, neboť vidět a slyšet je totéž!

— Totéž? Zdá se mi, že ne. Spíše bych řekl, že je to velmi podobné nebo pro důkaz rovnocenné. Teď však dávejte dobře pozor! Přijdete k hodináři. V obchodě právě nikoho není. Na dosah ruky jsou vyloženy krásné hodinky. Bleskne vám hlavou: Vezmi si jedny a uteč!... Ale hned poté se ozve ve vašem nitru jiný hlas: To nesmíš, není to tvé,

nesmíš krásti! Dejme tomu, že ve vás zvítězí první hlas. Vezmete hodinky a utečete. Nikdo vás neviděl a vy si tedy hodinky ponecháte. Skončilo tím všechno?

— Ne, cítíme výčitky svědomí, že jsme učinili něco zlého.

— Máte výčitky, i když jste jisti, že vás nedopadnou?

— Ano, i tehdy!

— A což, když poslechnete druhého hlasu, zůstanete v obchodě a koupíte si docela poctivě právě tytéž hodinky? Vyčítá vám svědomí něco?

— Nic nám nevyčítá, poněvadž jsme hodinky neukradli; spíše slyšíme v svém nitru hlas: Výborně, vykonal jsi svou povinnost!...

— Co jste to řekli: hlas?

— Ano, jakýsi hlas!

— Že jste ho slyšeli?

— Ano, slyšeli jsme ho!

— Musel tedy někdo ten hlas vyslovit!

— Ovšem, hlas musí od někoho pocházet, ale tím nemusíme obtěžovat právě Boha! Stačí jít docela blízko: otec, matka, vychovatel...

— Vy jsi tedy představujete onen vnitřní hlas, který v svém nitru slyšíte — „n e s m í š k r á s t i“ — a výčitky svědomí — „jednal jsi špatně, že jsi ty hodinky ukradl“ — jako ozvěnu slov svých rodičů nebo vychovatelů?

— Ano, jako jejich ozvěnu! Rodiče nám to pověděli a my jsme si to zapamatovali! Jejich slova

slyšíme teď znovu v svém nitru jako ozvěnu, právě tak jako je slyšet ozvěnu, volá-li se na př. proti lesu.

— Dejte teď pozor na to, co vám povím! Pepík je velký strašpytel. Bojí se spát sám, bojí se když je sám potmě doma, má strach jít v noci po osamělých místech. Ale nebyl vždycky takový, dříve si dokonce počínal velmi odvázně. Víte, co se mu stalo? Buď služka nebo babička mu začala vyprávět o čarodějnicích, strašidlech, vílách atd., a on se do toho tak vžil, že má teď stále plnou hlavu strachu. Až mu však bude — řekněme — 15 let, jistě pozná, že všechn ten jeho strach je zcela bezdůvodný a vysměje se všem čarodějnicím a bludičkám. A nyní mi řekněte: Jsou slova „n e s m í š k r á s t i“, která vám řekli rodiče a vychovatelé zrovna taková jako pohádky o strašidlech?

— Skoro bychom řekli, že ano...

— Jen to povězte... Nemáte-li odvahy, řeknu to za vás: Ano, všechny takové řeči rodičů jsou pohádky a strašáky na děti... Jak to však, že ve 20 letech už nevěříte ve strašidla a nebojíte se za tmy, zatím co slyšíte stále ještě hlas: „n e s m í š k r á s t i“ a nejste s to ho umlčet? Vidím vám na očích, že chcete proti tomu něco namítnout...

— Ano, až budeme zcela dospělí, budeme se smát i tomu hlasu „n e s m í š k r á s t i“, jako se teď smějeme strašidlům...

— Čekal jsem, že to řeknete! Dobře! Podívejte

se tedy! Mně je 40 let, ale dosud jsem nebyl s to v sobě tento hlas umlčet. Váš tatínek, dědeček nebo učitel jsou snad ještě starší než já, a také se jim to nepodařilo. Až budete staří vy sami, zkusíte to též a budete jistě říkat mladým: věřte, lidičky, čím člověk déle žije, tím jasněji poznává, že krádež, nečistota, lež, nenávist atd. jsou věci, které jakýsi vnitřní hlas prohlašuje za špatné a je zapovídá.

— Prosím! Já znám lidi, kteří říkají, že jsou tohle všechno pohádky — a žijí dál, jak se jim zachce...

— Ano, ano. Pepík také mohl ukrásti hodinky, kdyby byl chtěl. Co by ho však potom stále pronásledovalo? Špatné svědomí!

— Řekněte mi však: Máte výčitky svědomí, že už nevěříte ve strašidla?

— Nemáme, jsme tomu naopak rádi!

— Proč? Protože jsou to všechno výmysly lidí a člověk je vždycky rád, zbaví-li se takových nepravdivých věcí, kdežto...

— Ten hlas, který se ozývá v našem nitru, byl a je pravdivý a je nutno ho vždycky uposlechnout anebo trpělivě poslouchat, jak se v nás stále ozývá a nás znepokojuje...

— Věru, štěká jako pes, ba doráží a kouše jako pes. Ten hlas tedy v sobě slyšíme: musí tu být Někd o, od koho vychází, musí tu být Někd o, kdo to v nás tak zařídil a kdo nás obdařil zvláštní schopností, která se nazývá s v ě d o m í; to prá-

vě nám říká, co od nás chce ten, který nás stvořil. Kdo poslouchá hlasu svědomí, poslouchá tohoto Něko ho, který se nazývá Bůh. A naopak; kdo hlasu svědomí nedbá, neposlouchá samého Boha.

Povím vám jeden příklad.

— Podívejte se na žárovku, která osvětluje tuto místnost. Dejme tomu, že by teď měla rozum a vůli. Čím by mohla udělati čest a radost tomu, kdo ji vyrobil?

— Tím, že by krásně svítila!

— Dobře! A čím by mu udělala hanbu a jej rozhněvala?

— Kdyby řekla: Nebudu svítit!

— Výborně! Pro žárovku je tedy dobro v tom, že plní vůli svého tvůrce a zlo v tom, že jedná proti jeho vůli. Ale teď místo „ž á r o v k a“ dejte „č l o v ě k“, místo „s v í t i t i“ dejte „m l u v i t i pravdu, š e t ř i t i c i z í h o m a j e t k u, b ý t i čistý v slovech, v skutcích a v myšlenkách“ atd.; místo „n e c h t í t s v í t i t“ dejte „n e p o s l o u c h a t r o d i č ů, n i k d y s e n e m o d l i t, n e p r a c o v a t, n e u č i t s e“ atd. a máte hned správný pojem toho, co je hřích: jednání proti vůli a přání Boha, který nás stvořil.

Vím, že Bůh na nikom nezávisí.

Vím již, že Bůh je první ze všech bytostí. Dospěl jsem k němu, když jsem hledal původce všech věcí na tomto světě. Shledal jsem totiž, že vše, co věci rozdávají a přijímají, mají konec konců od něho, který vše rozdává, ale sám nic nepřijímá. Říkáme proto, že je Bůh počátek všech věcí, čili že je na věcech zcela nezávislý.

Osvětlíme si to příkladem. V každém státě jsou osoby, které mají určitou moc, počínajíc od strážníka až po hlavu státu. Každá tato osoba má určitý, více nebo méně rozsáhlý obor působnosti. Starosta má větší moc než strážník, okresní hejtmán větší než starosta, ministr vnitra má větší moc než hejtmán atd., plnou moc však nemá nikdo jiný než hlava státu. A proč má hlava státu veškerou moc v svých rukou? Protože nemá nad sebou žádného člověka, jemuž by za své činy odpovídala. Jinými slovy: Nezávisí na nikom — je ve státě první! Uděluje moc jiným, ale sama ji od nikoho nepřijímá. Má tedy moc neboli autoritu v pravém slova smyslu. Kdyby ji neměla v celé její plnosti, musel by nad ní být ještě někdo jiný, který by tu moc měl všechnu. Nad ní však již nikdo není (nepřihlížíme zde k Bohu), a proto veškerá moc (politická) je v rukou hlavy státu!

Z toho je již jasné, proč ostatní státní zaměstnanci mají jen část moci: poněvadž jsou závislí na hlavě státu, od níž dostávají jen část moci, nikoliv moc plnou.

Místo „hlava státu“ dejte „papež“ a máte totéž po stránce duchovní.

— Řekněte mi: Proč farář poroučí jen v jedné farnosti a ne v jiných?

— Protože mu biskup dal moc jen nad jednou farností.

— Správně! Můžete též říci, že je farář závislý na biskupovi, neboť ma jen takovou moc, jakou mu dal biskup. A proč má biskup moc poroučet jen v jedné diecési?

— Poněvadž dostal od papeže pravomoc jen nad jednou diecésí. Zavisi na papeži, neboť má jen tolik moci, kolik mu jí dal papež a nic víc.

— Proč má papež duchovní moc nejen nad svou římskou diecésí, ale i nad celým světem?

— Protože nepřijímá zde na zemi moc od žádného člověka. Jeho moc tedy není nijak omezo-
vána. Moc papeže je omezena jen v tom smyslu, že ji přijímá od samého Boha.

— Vidím, že jse dobře pochopili! Nyní to, co jsme řekli o moci, můžeme říci též o síle, rozumu, dokonalosti, kráse, dobrotě atd. Všimněme si na př. krásy!

— Je růže krásná?

— Ano!

— A žlutá šťavnatá hruška?

— Ta je také krásná, ano je krásnější, lepší, zvlášt když ji můžeme vychutnávat!

— A což, může mít nějaká věc v sobě všechnu možnou krásu? A podobně, může mít v sobě všechnu možnou dobrotu, sílu atd.?

— Ovšem, že může! Je tomu jako s mocí: někdo jí má více, druhý méně, jeden má moc v tomto, druhý v jiném oboru; veškerou moc má však jen hlava státu, v církevních věcech papež. Podobně shledáváme ve věcech různé stupně krásy, dobroty, síly, života!... Ale je jen jedna bytost, která může mít všechny vlastnosti v nejvyšší míře.

— Proč nemají tyto věci v sobě všechnu krásu, dobrotu, sílu, jaká je jen možná?

— Můžeme odpovědět jako na začátku: Poněvadž závisí na jiných, zrovna jako úředníci nižší na vyšších a ti zase na tom, kdo má nejvyšší moc.

— Proč se tato nejvyšší moc nazývá právě nejvyšší?

— Protože už na nikom jiném nezávisí!

— A což závisí Bůh na někom?

— Nezávisí, poněvadž, jak jsme řekli, je první ze všech bytostí!

— Jestliže tedy Bůh na nikom nezávisí, musí mít v sobě zajisté veškerou krásu dobrotu, sílu, život, vědění atd., s nimiž se setkáváme ve věcech!

— Ano, ale pak je Bůh jakýmsi shlukem všech věcí, ne?

— To nikoliv! Jen řekněte sami: Je na př. prezident souhrnem všech úředníků nebo papež shlukem všech farářů a biskupů?

— Ne, to nemůžeme říci!

— A je pravda, že všechnu moc, kterou mají úředníci, má také král; nebo že všechnou moc, kterou mají faráři a biskupové, má i papež?

— Ovšem, je to pravda! Také je nám jasné, že i kdyby všichni úředníci odstoupili ze svých úřadů, moc presidenta by tím nebyla ztenčena, jako by ani nevzrostla, kdyby jejich počet stoupl!

— Totéž platí o Bohu. Všechnu krásu, dobrotu, život, sílu, které mají věci, má také Bůh, avšak v míře nekonečně větší. Vždyť on nám krásu, dobrotu, život, sílu... uděluje jako vladař moc, přitom však má všechno pořád v sobě, jako by nic ani nerozdal.

Vždyť ani papež ani president neztrácejí nic na své moci, když udělují moc jiným. Tolik je pravda, že papež se všemi biskupy a kněžími dohromady nemají více moci než papež sám ve své osobě.

— Teď již dobře chápeme, co praví katechismus: Bůh je bytost nejdokonalejší, stvořitel nebe i země.

Kterýsi učenec chtěl zkusit, zda dítě přijde samo k poznání Boha, aniž je tomu druzí budou učit. Choval je u sebe v odloučení od ostatních lidí až do 15 let. Nikdo nesměl dítěti vyprávět o Bohu.

Již se zdálo, že chlapec o něm nic nezví. Jednoho dne však našel učenec chlapce na malém pahorku, jak se obdivuje východu slunce. A zaslechl slova: „Jestliže jsi ty, slunce, tak krásné, jak krásný je asi ten, který tě učinil! Uvidíš-li ho, vyříd mu můj pozdrav!“

Učenec běžel k chlapcovi a tázal se ho: „Kdo tě učil takovým řečem?“

— „Nikdo!“, odpověděl chlapec s podivem.

— „Jak víš tedy o těchto věcech?“

— „A což Vy jste rozžehl na nebi slunce?“

— „Já ne, to se rozumí!“

— „Tedy to musel být někdo jiný a myslím, že je velmi krásný, když dovedl učinit něco tak velkolepého. — A což Vy jste dal vypučet těm krásným květům nebo jste učinil ptáky, kteří létají a zpívají v korunách stromů?“

Překvapen, uvažoval učenec o slovech, která chlapec pronesl, a snad se obrátil k Bohu!

Vím, že Bůh je pouhý duch.

Nyní budeme vystupovat na strmý vrchol, krok za krokem a velmi pozorně, aby se nikdo nezřítíl.

— Ano, půjdeme za Vámi, ale musíte nám spustit lano, abychom nesklouzli nebo abychom se měli po čem znovu vyšplhat, kdyby nám noha ujela!

— Vzhůru tedy, na cestu! Chyťte se pevně tohoto lana a nepouštějte je z ruky! „Bůh je bytost, která na nikom nezávisí!“ Znáte to jistě z minulé stati! Nemohu vám přece dáti na pomoc něco, co ještě neznáte! Pamatujte stále: Bůh od nikoho nepochází, je sám od sebe! Je-li sám od sebe, všechny jeho dokonalosti (krása, síla, dobrota...) jsou totéž co Bůh, čili jsou neomezené, a jen Jemu, bytosti nekonečně

dokonalé, vlastní.

— Běda, už se nám lano 'vysmeká!

— Neztrácejte odvahu! Pozorujte měsíc! Má veškeré světlo?

— Nemá, protože má jen tu trochu světla, které mu slunce popřeje.

— A co slunce? Má veškeré světlo?

— Zdá se, že ano!

— A já vám říkám, že ne, protože i v noci je světlo, které není od slunce, ale od elektrické žárovky! To jest důkaz, že slunce není Světlo (veškeré), ale má světlo (jen část všeho světla). Chápete zajisté, že kdyby slunce bylo Světlo (veškeré), muselo by mít v sobě všechno světlo vůbec... Podobně i člověk má život (jistý stupeň života), ale nemá všechnen život, jaký je vůbec možný; je přece mnoho životů, které nejsou v člověku. A tak to můžeme říci o všech věcech, které nejsou Krása sama, Síla sama, atd., ale mají trochu krásy, síly, dobroty... Víte také, proč tyto věci mají jen část těchto dokonalostí a ne všechny v jejich plnosti?

— Ovšem, že to víme! Poněvadž jsou na někom závislé, čili ty dokonalosti, jimiž jsou obdařeny, nemají samy od sebe, ale přijaly je od někoho jiného!

— Dobře jste řekli! Bůh však má všechno, co má, sám od sebe, na nikom tedy nezávisí; proto jsou v něm Krása sama, Síla sama, Moudrost sama v své plnosti, beze všeho omezení, bez hra-

nic! Proto též musíme říci: Bůh je Krása sama (a ne: má krásu), Bůh je (ne: má) Síla, Bůh je Moudrost (ne: má Moudrost), Bůh jest Dobro, Láska atd. Došli jste všichni se mnou až sem? Nikdo se nezřítí?

— Už se jen tak tak držíme! Lano nám uniká z ruky!

— Znovu je tedy pevně stiskněte a vpřed! Proč člověk nemá veškeru sílu, na př. též sílu koně?

— Protože má menší tělo než kůň!

— A což, je člověk moudřejší než kůň?

— Ovšem!

— Tedy člověk je bytost lepší, vznešenější než kůň, neboť má lepší vlastnosti (moudrost, vůli) než kůň! Kůň je zase vznešenější nežli třeba topol, který žije (roste), ale necítí, kdežto kůň žije i cítí. Topol je více než křemen, neboť křemen nežije, kdežto topol žije. Uvidím hned, zda jste tomu rozuměli! Co je vyšší, vznešenější: Sněžka nebo chudobka?

— Skoro bychom řekli, že Sněžka, ale zdá se nám, že chudobka je přece vznešenější věc, protože žije, kdežto Sněžka je neživá.

— Dobře, je vidět, že tomu rozumíte! A teď: Která bytost je dokonalejší: vysoký topol nebo moucha?

— To už je teď lehké! Moucha je dokonalejší než topol, protože žije a cítí, kdežto topol jenom žije.

— Výborně! Topol je sice m o h u t n ě j š í než

moucha, ale ta je dokonalejší než topol. A ještě jeden krok vpřed! Kdo je vznešenější (ne: mohutnější): malý chlapec nebo velký kůň?

— Teď nás už nedostanete! Velký kůň je sice mohutnější, ale malý chlapec je vznešenější, poněvadž kůň jenom žije a cítí, kdežto chlapec žije, cítí a myslí.

— Teď lano pevně stiskněte! Co by bylo lepší: žít bez těla nebo s tělem?

— Lepší by bylo žít bez těla, poněvadž bychom necítili potřebu jísti a nebylo by nemoci.

— Máte pravdu! A bylo by lepší poznávat bez smyslů nebo se smysly?

— Beze smyslů, ježto by nebylo třeba světla, zvuku, brejlí atd.

— Správně! A konečně bylo by lepší myslit mozkem nebo bez něho?

— Lepší by bylo myslit bez mozku, jelikož by člověk mohl na př. studovat celé dny bez přestání, a přece by ho hlava nebolela, nebo myslit po čas spánku.

— Dobře! Můžeme tedy říci: tělo je přítěží pro živé tvory, smysly pro živočichy a mozek pro lidi. Kdyby nějaká bytost žila bez těla, poznávala bez smyslů a myslila bez mozku, byla by dokonalejší než rostliny, než živočichové a než lidé?

— Ovšem, že by byla dokonalejší! Existuje však taková bytost?

— Ano, existuje a nazývá se a n d ě l ! Víme, že jsou andělé, poněvadž nám to Bůh řekl. Anděl je

bytost, která žije bez těla, poznává bez smyslů a myslí bez mozku!

— Anděl je tedy vznešenější právě proto, že nemá těla!...

— Zajisté! postupme nyní ještě o krůček dále! Anděl byl stvořen od Boha. Má tedy v sobě všechny dokonalosti?

— Nemá! Protože to, že byl stvořen, naznačuje, že má jenom část dokonalostí, nikoliv všechny!

— Dobře! A což Bůh, byl stvořen?

— Nebyl!

— Neříkáme tedy: Bůh má všechny dokonalosti, nýbrž: Bůh je dokonalost sama!

— Ano! Právě k tomu jsme došli už před chvílí!

— Je-li Bůh veškerá dokonalost, může mít tělo?

— Nemůže! Neboť kdyby měl tělo, byl by nižší než andělé, které sám stvořil!

— Nemá-li tedy Bůh tělo, musí být jediné...

— Duch!

— Ano, celá bytost Boží musí být duch, nestvořený a nezávislý čili „čirý“ duch. Čirý znamená: prostý, všechno poskvrnění, ale pouhý, samotný duch. Tím jsme dospěli na vrchol hory. S pomocí lana: „Bůh není závislý na nikom, ale je sám od sebe“ vyšplhali jsme se šťastně až k vrcholu: „Bůh je pouhý duch“, jak je to v katechismu, kterému jsme se učili jako školáci. Nyní již můžete také sami pochopit, že vše, co je v tvorech opravdu vznešené,

je též v Bohu všechno, tak jako je na př. v papeži veškerá moc biskupů a farářů. Položíme-li na jednu misku vah Boha a na druhou Boha se všemi tvory, co bude vážit víc?

— Budou vážit stejně, jelikož tvorové Bohu nic nepřidávají, ano, abychom tak řekli, spíše mu svými těly ubírají...

— Výborně! Bůh tedy není souhrn všech věcí, ale stvořitel všech věcí. Bůh jest bytost nejdokonalější, pouhý duch!

Vím, že je jen jeden Bůh.

Abychom mohli jít dále, mějte stále na paměti tyto pravdy: „Bůh na nikom nezávisí“ a „Věci nemají všechnu krásu, sílu, poněvadž jsou na někom závislé, od něhož všechno přijímají.“ A nyní mi řekněte: Může někdo dát druhému všechno, co má? Může na př. král dát všechnu svou moc někomu jinému?

— Zdá se, že ano!

— Dejme tomu tedy, že budou současně dva králové, nepoděkuje-li se první. Rozdělí-li si nyní oba královskou moc mezi sebou, ani jeden ani druhý nebude úplným králem, ale budou se od sebe lišit tím, že jeden bude mít moc, kterou druhý nemá. Kdyby si však každý podržel úplnou moc, pak by se nijak od sebe nelišili, ale nutně by splynuli v jedno; byli by vlastně jako jediný král!

— Ano, teď je jasné, že v obou případech může být jen jeden člověk s úplnou královskou mocí!

— Správně! A což mohou být dva Bohové?

— Je tomu jako s oněmi dvěma králi. Uvážíme-li, že je Bůh nejvýš dokonalý, je jisté, že nemohou být dva. Aby mohli být opravdu dva, museli by se od sebe nějak lišit; jeden by musel mít něco, co by druhý neměl. Jestliže by tedy ten první měl něco navíc, druhý by už nemohl být Bohem, poněvadž by nebyl bytostí nejdokonalejší, chybělo by mu něco. Co však, když mají oba všechno stejně?

— Mají-li oba všechno stejně, pak to znamená, že jsou jedinou bytostí. Když má jeden všechno, co má druhý, nemohou se od sebe ničím lišit, a tak „jeden“ je „druhý“. ($A=1$, $B=1$; $A=B$.)

— Máte pravdu! Ale Bůh může stvořit jiného Boha, ne?

— Pozoruji, že jste už zapomněli na naši větu: „Bůh je sám od sebe, na nikom nezávisí!“ — Dávejte teď dobrý pozor! Co mohl Bůh učiniti, když se rozhodl stvořit svět?

— Mohl učiniti všechno, co chtěl!

— Není pravda! Bůh mohl učiniti jen to, co je možné!

— Pak tedy není Bůh všemohoucí!

— Je všemohoucí! Jen uvažte: lze učinit něco úplně nemožného, na př. obrazec, který by byl zároveň kruh a zároveň čtverec?

— Ovšem, že ne! Ty dva obrazce se přece nedají sloučit!

— Je tedy jistě pochybená otázka, zda může Bůh učinit kulatý čtverec! Jediné správná otázka je tato: „Je možno učinit kulatý čtverec?“

— Ano, to je nemožné, a proto nemůžeme ani čekat, že to Bůh učiní. Ale my jsme řekli, že Bůh může učinit jiného Boha!

— Nuže, řekněte mi: Je možný Bůh závislý na jiném?

— Už je nám to jasné! Bůh, závislý na někom jiném, je nemožný, neboť „Bůh“ a „závislý“ jsou pojmy, které si odporují mnohem více, než „kruh“ a „čtverec“. Bůh, na někom závislý, neměl by všechno, a proto by ani nebyl Bohem.

— Výborně! Bůh tedy buď stvoří věci konečné nebo nestvoří nic! Něco nekonečného stvořit je zcela nemožno. A proto: Je jen jeden Bůh!

* * *

Poslyšte malý příběh!

— Za francouzské revoluce pravil hrubý voják prostému venkovanu: „Vy věříte v množství bohů!“

— Nikoliv, — odpověděl venkovan — my věříme jen v jednoho Boha!

— Vždyť máte tolik kostelů!...

— O v š e m, ale jsou jen pro jediného Boha!

— Však my vám je srovnáme se zemí! Odstraníme všechny kříže a kněze a bude po vši víře!

— Zhasnete též hvězdy? — tázal se docela klidně venkovan.

— To je přece nemožné! — zahučel voják.

— Tak je to dobré! — pravil venkovan s úsměvem. Budeme moci aspoň prstem ukazovat dětem, že je na hvězdách napsáno: Je jen jeden Bůh!

Vím, že je Bůh nezměnitelný.

— Podle čeho měříme čas?

— Podle zdánlivého pohybu slunce, hodinkami, zkrátka podle něčeho, co se pohybuje. Kdyby se „zastavilo“ slunce nebo hodinky, nemohli bychom už měřit čas!

— A což, mění se (pohybuje se) Bůh?

— Ovšem! Sestoupil přece na zem, jak si to o vánocích připomínáme!

— Jen pozor! Když se někdo mění, buď něco ztrácí nebo něčeho nabývá, není-liž pravda? Může však Bůh něco ztratit nebo něčeho nabýt?

— Nemůže, poněvadž je nejvyšší dokonalý.

— Bůh je tedy nezměnitelný! Jinak by nebyl Bohem, ale pouhým tvorem! A jak si nyní vysvětlíme vtělení Syna Božího? Při vtělení se Bůh vůbec nezměnil, ani neputoval na zem. Vtělení znamená, že Bůh, ač napřestal býti Bohem, začal býti též člověkem. Pozbyl něčeho? Ne, neboť nepřestal být Bohem. Nabyl něčeho? Také ne, poněvadž všechno, co je v člověku vznešeného, to měl Bůh i předtím. Před 1950 lety nebyl žádný člověk současně Bohem a člověkem. Avšak v noc 25. prosince před 1946 lety se narodil Ježíš, zvan

Kristus, který byl Bůh a člověk zároveň!

— Bůh se tehdy změnil!

— Není pravda! Bůh se od věčnosti rozhodl stát se člověkem, a když se tak před 1946 roky stalo, nezměnil se on, ale lidská přirozenost, která se spojila s Bohem v jednu osobu; a ta se nazývá Ježíš Kristus. Bůh se tím ovšem jaksi ponížil, ale nezměnil se pro to, jako se ani my nesáváme jinými, než jsme, když se pokoříme. Lidská přirozenost se však hodně změnila, poněvadž byla nesmírně pozvednuta a jakoby zbožštěna láskou Boží k nám. O tom si však promluvíme později.

— A proč jste se nás na začátku tázal, čím se měří čas?

— Hned pochopíte! Můžeme podle Boha měřit čas, když se vůbec nemění?

— Zdá se, že ne, ale není nám to dobře jasné!

— Není divu, že je to těžko pochopitelné. My pozorujeme, že se zde na světě všechno mění, a proto si nedovedeme učinit jasný pojem o bytosti, která se nikdy nemění. Pozor! Nedovedeme si učinit o Bohu jasnou představu, ale přece můžeme přemýšlet o tom, co Bůh je, poněvadž jsou v něm v nejvyšší míře všechny dokonalosti, jako krása, dobrota, život atd., jež jsou částečně i ve věcech. A víte, jak se nazývá bytost, která nemá začátku, která se nemění a nebude mít konce?

— Nazývá se věčná!

— Duchové (andělé, lidská duše), kteří mají začátek, ale nebudou mít konec, zvou se nesmrtelní;

tělesa jsou jen dočasná, neboť se stále mění, mají začátek a budou mít i konec.

Vím, že je Bůh všudypřítomný.

— Co je větší: stůl nebo židle?

— To je otázka! Ovšem, že stůl!

— A proč je větší stůl? Poněvadž stůl zabírá více místa nežli židle. A víte proč zabírá více místa? Protože částí, na něž se může stůl rozdělit, je více, než částí, na něž se může rozdělit židle. A což kdybych měl stůl bez částí, zabíral by nějaký prostor?

— Ne, protože, jak jste řekl, těleso zabírá prostor jen tehdy, když je složeno z částí!

— A má Bůh části?

— Nemá, protože je pouhý duch!

— Má tedy smysl otázka: Kde je BŮH?

— Zdá se, že nemá! Aby něco bylo v místě, v prostoru, musí mít přece tělo čili hmotu. Bůh však tělo nemá!

— Bůh tedy není poután na nějaké určité místo, je proto všude.

— To je zvláštní! Snad nás nechcete poplést?

— Nemějte strachu? Chci jen, abyste trochu přemýšleli! Co označuje slůvko „zde“, když položím ruku na tento stůl? Označuje místo na stole pod mou rukou. Sečtete teď všechna taková „zde“ a dostanete pojem „všude“ čili souhrn všech hmotných věcí, které Bůh stvořil. Co však zna-

mená: Bůh všechny věci stvořil a je zachovává?

— Znamená to, že Bůh je přítomen tam, kde jsou věci. Správně jste proto řekl, že je Bůh všude čili na všech místech, protože všechna místa neznamenají nic jiného než souhrn všech těles.

— Výborně! Bůh není těleso a není proto poután ma žádné určité místo jako všechna tělesa. Musíme proto říci, že Bůh je na všech místech, že je všudypřítomný!

— Shrňme si teď všechno co již víme o Bohu:

1. Bůh se nikdy nemění, poněvadž „měnit se“ znamená ztrácet nebo nabývat. Bůh, bytost nejvyšší dokonalá, přestal by být Bohem, kdyby se měnil!

2. Bůh není v čase, protože v čase jsou jen věci, které se mění. Bůh je věčný čili bez počátku a konce.

3. Bůh nezabírá místo, poněvadž místo zabírají jen věci hmotné, které mají části. Bůh však je ,pouhý duch!

4. Bůh je všude, kde je nějaká věc, kterou stvořil a kterou stále zachová. Kde naprosto nic není, tam není ani Bůh. Poněvadž prostorem — místem rozumíme souhrn všech hmotných věcí, Bůh je na všech místech, všude; tak jako na př. básník je ve všech svých pracích, poněvadž je **všechny** vytvořil.

Vím, že se Bůh o svět stará.

— Představte si otce, který se o svou rodinu vůbec nestará! Co si o něm pomyslíme?

— Při nejmenším, že se o rodinu neumí starat?

— Je tedy hlupák!

— Nebo, že nemá sílu, aby členy rodiny zvládl!

— Je tedy slaboch! Anebo?

— Že se o ni nechce starat!

— Pak jedná špatně, poněvadž neplní svoje povinnosti. A teď místo otce myslíme si Boha! Bůh stvořil svět, stvořil i nás a dal nám své zákony, které vepsal do našeho svědomí. Mohl se spokojit jenom s tím?

— Zdá se, že ne; Bůh musí také o svět pečovat a jej řídit!

— Výborně! A právě této Boží péči a tomuto řízení světa říkáme: Boží prozřetelnost! Nyní řekněte sami: musí být nezbytně tato prozřetelnost v Bohu?

— Musí, neboť jinak by byl Bůh jako ten hloupý, slabý nebo nesvědomitý otec. My jsme však dokázali, že Bůh je bytost nejdokonalejší, v níž jsou všechny dobré vlastnosti v míře nejvyšší a tedy je také nejmoudřejší, a nejlepší!

— Vidíte tedy, že pochopit to není nijak těžké; přesto však jistě mnohému vyvstanou těžkosti!

— Ano, jak je na př. možné, že se Bůh svatý, dobrotivý a milosrdný stará o svět a při tom je na světě tolik nemocných, tolik trpících nejrůz-

nějšími bolestmi tělesnými i duševními, a my všichni nakonec umíráme? Jak to sloučit s Prozřetelností Boží?

— Je vidět, že jste zapomněli na to, co jsme už dříve dokázali, že totiž jen jedna bytost může býti nejdokonalejší a že tedy všechny ostatní jsou více nebo méně omezené a nedokonalé. Řekli jsme si: Bůh buď tvoří věci konečné a omezené ve svých dokonalostech, nebo netvoří vůbec nic! Kromě Boha nemůže být nikdo nejvyšš dokonalý!

— Ale jak k tomu přijde třebaš člověk, kterému náhodou padne se střechy na hlavu taška a zabije ho? Jakou má na to vinu?

— Vinu na tom nemá žádnou! Takový případ je nezaviněný a neříká se mu proto zlo ve vlastním smyslu (hřích), ale neštěstí, nehoda! Což měl Bůh udělat zázrak, aby taška na toho člověka nespadla?

— Neříkám, že by zázrak musel udělat, ale bylo by jistě dobré, kdyby ho udělal!

— Ano, nejednou Bůh zázrak opravdu udělal! Neudělal-li ho však, je to znamení, že to bylo pro toho člověka lepší.

— Pěkné „lepší“, když zemřel!

— A kdo vám říká, že smrt je největším neštěstím? Což si nevzpomínáte, že uvnitř nás mluví svědomí, které je projevem naší duše? Duše nikdy neumírá, protože je duch, a proto půjde po smrti těla k Bohu, který ji odmění nebo potrestá. Ten chudák byl možná zasažen právě ve chvíli, když

měl čisté svědomí, a nyní snad děkuje té nehodě, že je v nebi.

— To bychom měli čemu děkovat!

— A přece, já jsem jist, že mnoho lidí — a možná že i vy — jste děkovali nějaké nehodě nebo neštěstí, které vás náhle stihlo. Znáám mladíky, kteří žili špatně: neučili se, nepracovali, neposlouchali, nemodlili se, chodili do špatných společností atd. Naednou jim zemřel otec, matka nebo se jim stalo nějaké neštěstí, a to je zastavilo na šikmé ploše hříchu a přivedlo zase na dobrou cestu.

— Máte pravdu, snad každý to už zakusil! Musíme věru říci, že Pán Bůh ukazuje, jak je k nám dobrý, právě když na nás sesílá... nehody.

— Neříkejte: když na nás sesílá! Nešesílá, ale dopouští, aby nás stihly! Opravdu! Jen uvažte, který otec je lepší: ten, který trestá poklesky svých dětí, nebo ten, který si jich nevšímá?

— Někdy by se zdálo, že ten, který netrestá, ale nebude to asi pravda!

— Ovšem, že ne! Někde v zapadlém koutě ulice slyšíte hrozný křik. Kluci se tam perou a nadávají si, až to není pěkné! Najedno se tam objeví nějaký člověk, chytne jednoho z kluků, nasází mu pár a už ho vede pryč. Druhých jako by si ani nevšiml. Kdo to je?

— Nezmylíme se, když řekneme, že to je jeho otec. Druzí kluci jsou mu cizí, proto se o ně nestará.

— Bůh je však Otec nás všech, a proto je dobré,

když někdy dopustí, aby nějaká ta taška, nehoda nebo neštěsí napravily tvrdé hlavy, i když je při tom... rozbijí!

*

S h r ň m e t o d o n ě k o l i k a s l o v :

Boží Prozřetelnost znamená: řízení, vládu Boží nad světem. Bůh řídí svět, protože je nejvyšš mudrý a může jej řídit, poněvadž je nejvyšš mocný a chce jej řídit, poněvadž je nejvyšš dobrý. Bůh dopouští různá neštěsí, poněvadž vidí, že slouží buď k tomu, aby odvolala dobré do nebe, nebo aby uvedla hříšníky na správnou cestu, nebo aby se dobří ještě více polepšili a zdokonalili.

Vím, že nic neunikne řízení Božímu.

— Máte ještě nějaké námitky proti Boží Prozřetelnosti?

— A jaké! Na př.: Kdyby byl Bůh opravdu vládcem a řídil stvořený svět, musili by ho všichni tvorové také poslouchat. A zatím vidíme, že sice věci hmotné, rostliny a zvířata dělají to, co mají dělat a poslouchají Boha, ale někteří lidé se proti němu bouří a neposlouchají ho. Jak můžeme nyní říci, že Bůh vládne nade všemi lidmi? Bůh chce sice nad nimi vládnout, ale oni se mu nechtějí podříditi a tak unikají jeho Prozřetelnosti!

— Uvažte tedy! Co se stane s člověkem, který neposlouchá státních zákonů a četníci ho dopadnou?

— Je potrestán peněžitou pokutou nebo vězením.

— To znamená, že zdánlivě jednomu zákonu uniká, ale dostává se pod moc jiného zákona; státní moci tak vůbec neuniká.

— A což, když ho policie nepřistihne?

— Ano, tehdy se vymkne státnímu zákonu, avšak zákonu Božímu nikterak neuteče. Bůh přece postavil do našeho nitra zvláštní stráž, které nic neunikne. Je to, víte to sami, naše svědomí!

— Je pravda, člověk nemůže nikdy vykonat něco zlého, aby o tom svědomí nevědělo. Kde však je trest?

— Trest přichází v různých podobách: předně v podobě v ý č i t e k s v ě d o m í, které jsou pravým trestem, pak v podobě bolesti, zármutku, nemocí a po smrti Bůh sám učiní k o n e č n é v y - r o v n á n í.

Už tomu rozumíme! Hříšníci si sice myslí, že unikají vládnoucí ruce Boží, když přestupují některá Boží přikázání, ale dostávají se pod moc jiného zákona, Božího, totiž zákona spravedlivé odplaty, který platí již na této zemi a rozhodne hlavně o životě posmrtném.

— Správně jste to řekli! Hřích sice vyplývá z naší svobodné vůle, ale nijak neruší, ba spíše potvrzuje moc a vládu Boží nad světem.

Vím, že dobrým přispívá vše k dobrému.

— Ještě něco? Je mnoho dobrých lidí, kteří jsou pronásledováni a žijí nešťastně! Kde je Boží spravedlnost?

— Poslyšte, co vám povím! Hodná maminka, vyšivačka, vyšívala jednou krásný vzorek. Její asi osmiletá dceruška ji chvíli při práci pozorovala a tu si všimla, jak jsou nitě na rubu všelijak propleteny, že to nebylo k ničemu podobné. A hned podotkla: „Mami, to není pěkná výšivka!“

Matka odpověděla: „Však počkej, až to uvidíš hotové!“

Když byla s prací hotova, ukázala jí líc pestré barevné výšivky a dceruška na ní mohla oči nechat; libovala si, jak je to krásné! „Vidíš“, pravila matka, „aby mohla být výšivka pěkná po líci, musí být škaredná na rubu.“

— Tak je tomu s naším životem. Chceme-li okoušet, jak krásný je život v nebi, musíme teď trpělivě snášet trochu té nepříjemnosti života pozemského s jeho bolestmi a nespravedlností. Jen tak tomu musíme vždycky rozumět a říkat: „Bůh ví, co dělá; dobří se nám mohou zdát nešťastní, ale opravdu nešťastní nikdy nejsou a nebudou!“

Co znamená „věřiti“.

— Tentokrát přecházíme k dalšímu úseku naší pouti za pravdou: od slova „vím“ k slovu „věřím“

— A od vědy k víře? Vždyť to jdeme jako raci nazpátek! Což by nebylo lepší, kdybychom mohli všechno vědět?

— Tak mně řekněte: Proč jíte ráno, v poledne a večer?

— Protože máme hlad!

— A proč se nebojíte, že se jídlem otrávíte?

— Protože věříme mamince, že nám dá k jídlu jen dobré věci.

— Vidíte, tu máte jeden úkon víry! Když jíte, říkáte si: „Věřím, že mě maminka nechce otrávit“. Podobně, proč jezdíte tramvají nebo vlakem docela beze strachu?

— Protože se můžeme spolehnout na zkušeného strojvůdce!

— Tu je nový úkon víry! Říkáte si: „Věřím, že mě strojvůdce nevyklopí někde do příkopu.“ Podobně si říkáte, když voláte lékaře, když jdete pro něco do lékárny, když chodíte do školy a p. Kdybyste teď položili na jednu hromadu věci, které uznáváte, poněvadž jim rozumíte, a na druhou věci, které přijímáte, protože jim věříte, která hromada by byla asi větší?

— Teď už přiznáváme, že by byla větší hromada věcí, kterým věříme?

— A mnohem větší! Můžeme říci, že asi tak do 15 let přijímáme skoro všechno, protože nám to druzí říkají. Vy teď na příklad víte, že je Bůh, že je jen jeden, atd., poněvadž jsme k tomu došli společným usuzováním. Předtím jste však říkali: Bůh je, protože to řekl otec, matka nebo kněz. Postupem let přejde tak mnoho věcí z hromady věcí, jimž jsme jen věřili, k věcem, které víme.

— A což nemohou přejít všechny?

— Ne, všechny nepřejdou nikdy, i kdyby šlo jen o věci tohoto světa! Tak na př. máme osvědčení, že jsme synové toho a toho, narození toho a toho dne, měsíce a roku, v té a té obci. I když jsme tím naprosto jisti, přece to je a zůstane mezi věcmi, jimž věříme, jež nám sdělili druzí. Nikdy to nebude věcí, kterou víme, tak jako víme, že dvě a dvě jsou čtyři.

— Ale není to pro nás pokořující věřit druhým?

— A je pro oko pokořením, když někdo používá dalekohledu?

— Proč by to mělo být pokořením?

— Protože kdo užívá dalekohledu, jako by říkal oku: „Kam se hrabeš, vždyť nikam nedohlédneš! Musím si na to vzít přístroj!“

— To je pravda! Zdá se, jako by člověk opravdu křivdil oku, a přece tu o křivdě nemůže být ani řeči!

— Ovšem že ne! Jen uvažte: Úplný slepec ne-

vidí nic, ať užívá dalekohledu nebo ne. Kdo však má jen slabý zrak, může ho dalekohledem zesílit. Dalekohledem proto oku nekřivdí, ale spíše mu tím vzdává čest, jako by mu říkal: „Ty mně sloužíš dobře, ale tvá bystrost se tisíckrát zvýší, jestliže před tebe postavím tento přístroj!“

Tak je tomu i se slovem „věřím“, které říkáme rodičům, lékařům, učitelům atd. Svým rozumem přijímáme a uznáváme věci, jimž rozumíme, kde však rozum nestačí, nasadíme si dalekohled důvěry a víry — a tak vidíme dále. Věříme, že je Amerika, i když jsme tam nebyli! Důvěřujeme si navzájem, když říkáme, že jsme byli v tom a tom roce tam a tam. Atd. Jsou to všechno věci, které nemůžeme nikdy zvědět, jestliže jim nevěříme! Do Ameriky se ještě můžeme dostat, ale abychom věděli, kdy a kde jsme se narodili, k tomu nám nepomůže nic než věřit svědkům nebo matrikám...

— Věru, je tomu tak! Běda nám, kdybychom měli odmítat vše, co přijímáme ze svědectví jiných lidí! Zdá se, že by nám toho zbylo moc málo! Doposud jsme však mluvili jen o víře, jak se projevuje ve vzájemném soužití lidí.

— Máte pravdu! Je to t. zv. víra lidská; máme však ještě víru božskou a o té si hned promluvíme!

Víra a věda.

— Je-li mnoho věcí v našem denním životě, které buď neznáme nebo jen přijímáme slovem „věřím“

— Tím více jich musí být o Bohu a o vztazích mezi ním a námi.

— Výborně! Vidím, že mne nejen sledujete, ale i předbíháte! Kdy vidíme nejdále: ve dne nebo v noci?

— V noci vidíme nejdále, protože, kdo je ve tmě, vidí jasněji zdroje světla. V noci vidíme i hvězdy, které jsou mnohem dále než slunce.

— Věda se nazývá světlem a chloubou rozumu. Minulé století se právě nazývalo stoletím světla, protože se věda chlubila, že zná a dovede vysvětlit všechny věci. Naproti tomu víra ve věci, které nechápeme nebo nedovedeme vysvětlit, bývala nazývána temnem a tmou. Proto nazývali Církev tmářkou a katolíky tmáři.

— Co je pravda na tomto výroku: Věda je královstvím světla, Církev katolická je říší tmy?

— Je v něm málo pravdy a mnoho lži!

Zrnko pravdy je v tomto: Věda přinesla jistě do oblasti předmětů svého pátrání mnoho světla. Ale na světě jest ještě mnoho věcí, na které věda se svým světlem vůbec nepřišla a neprijde!

Církev nás sice učí některým věcem, jež nám jsou nejasné, ale zato vnáší jasné světlo do věcí,

jež jsou pro vědu nepřístupné. S vědou a vírou je to jako se dnem a s nocí. Jako ve dne osvětluje jasné sluneční světlo blízké předměty, jichž se možno dotýkat, a činí je jasnými, tak i věda, která vnáší světlo do věcí, jichž se možno dotýkat; ale zatím co jasné sluneční světlo ozařuje naši zemi, zatemňuje věci vzdálené a nadzemské a zakrývá je očím. Tak je tomu i s vědou; dokud pracuje v svém oboru, jest to velmi krásná věc a dělá platné služby na př. v lékařství, v elektrotechnice, strojnictví atd.; ale požádáte-li ji, aby vás poučila o věcech vzdálených, na př. je-li duše a co to je, je-li Bůh a jaký je, je-li život posmrtný a co to je, víte, co tak zv. věda odpoví?

D u š e ? B ů h ? P o s m r t n ý ž i v o t ? Já nemohou tyto věci ohmatat; já je i při svém jasném světle nevidím; tedy nejsou! Vidíte, jak příliš mnoho světla oslepuje, právě jako sluneční světlo olsňuje sovu. Teď přijde Víra a řekne Vědě: Ty máš v svém oboru velké jasno; ale prosím tě, nepopírej věci, na něž nestačíš! Já jsem sice temná, jsem jako noc, ale mohu dospěti k nejvzdálenějším hvězdám! Mohu ti říci, že Bůh je ve třech osobách, rovných a rozlišných; že mou duši vykoupil Ježíš Kristus; že po smrti přichází odměna za dobré skutky atd. Hle, jak má temnota bystří můj zrak! Zůstaňme tedy každá v svém království! Šetřme hranic své působnosti a budeme žít vždy ve svornosti!

Co odpoví Věda na tato slova Víry?

— Bude-li Věda trochu rozumná, odpoví Víře takto: „Máš pravdu; me světlo jest krásná věc, ale na všechno nestačí; všechna tvá nejasnost je věc ještě krásnější, neboť dosáhne i toho, nač já nestačím!“

— A o čem mluví Víra?

— Víra mluví o tom, čemu se naučila od toho, jenž přišel právě proto, aby nás poučil o věcech, na něž věda nestačí!

Jeden malíř namaloval člověka a vystavil obraz ve výloze atelieru, aby vyslechl kritiku lidí. Šel tu švec a hned shledal, že ty boty jsou špatně namalovány a řekl to nahlas. Malíř to slyšel a opravil chybu. Den poté tudy šel švec zase a spokojen s opravou, počal kritisovati kalhoty. Tu malíř řekl: „Ty jsi švec a proto, když mluvíš o botách, tak tě poslechnu; ale víc už nemluv, protože říkáš samé nesmysly!“

Tak může říci Víra Vědě; „Starej se o své věci a budeš mluvit rozumně a za to tě pochválím, ale nezabývej se Bohem, duší a posmrtným životem, protože z toho už moudrá nejsi...“

Poctivým lidem věřím.

Pojďme dále! Vezměme dalekohled víry, nasadíme ho na oči rozumu a tažme se ho:

— Co vidíš ve vzdálenosti 1900 let?

— Vidím velkou událost, a to tak velkou, že se stala počátkem našeho letopočtu.

— Co je to za událost?

— Po cestách a nivách země, zvané Galilea, chodí Člověk, na pohled tesař, který sobě přitahuje zástupy. Mluví k lidu o lásce, o míru, o Bohu, o vykoupení a o nebi. Vy ho už znáte! Jmenuje se Ježíš. Tehdejší velcí lidé ho takřka ani nezpozorovali, ale jeho slova, skutky, smrt a vzkříšení způsobily takový převrat, že jím počíná nová doba, nové dějiny.

— To je vše krásné, milý dalekohlede! Ale jak to víš?

— Vím to dobře, protože mně o tom vyprávějí čtyři svědkové, mnoho set jiných svědků to znalo, slyšelo a o tom mluvilo. Oni čtyři vyprávěči se jmenují: Matouš, Marek, Lukáš a Jan. Mezi množstvím jiných svědků je jistý Petr, Jakub, Juda Tadeáš a Pavel, kteří napsali, co viděli a slyšeli, a jejich spisy se nám zachovaly bez podstatného porušení.

— Tak? A kdo ti ručí za to, že nejsou pozměněny, milý dalekohlede víry?

— Ručí za to bádání učenců, nejen přátel, ale i nepřátel. Ti mne ujišťují, že tyto spisy jsou právě od oněch spisovatelů a že nás došly neporušené. Mohu vám ukázat tyto knihy tištěné u nás, v celé Evropě, v Americe a v celém světě; všichni souhlasí, že oni svědkové zapsali do těchto knih věci,

které viděli a slyšeli, a to někteří deset, jiní dvacet, třicet i čtyřicet let po smrti Pána Ježíše.

— Jen nás, drahý pane dalekohlede, nebalamut! Slyšeli jsme, že tyto knihy byly sepsány mnohem později a že je vymyšleno vše, co se tam vypravuje!

— Kdo vám to řekl, udělal si z vás pěkný tlampač na své nápady. Buďte jen jisti, že takových pošetilců dnes už není. Řeknu vám jen jméno jednoho velkého učenice: Harnack. Ten píše takto:

„Je mi líto, ale zprávy o Ježíši jsou skutečně staré a pravdivé, jak učí katolická Církev!“

— Proč je mu to líto?

— Protože je protestant a velmi by si přál, aby mohl říci, že tyto spisy jsou pouhé výmysly. Ale protože je učený a také čestný, uznal, že to nemůže říci. Proto ho to mrzí.

— Můžeme být tedy opravdu jisti, že jsou tyto zprávy pravdivé?

— Na sto procent! Kdybyste uměli řecky, ukázal bych vám knihu, sepsanou protestantem, obsahující uvedené zprávy, vybrané a uspořádané ze šesti set jiných spisů, zvaných kodexy. Tehdy byla řečtina velmi rozšířená, a proto zprávy o Ježíši Kristu byly napsány řecky. Pak byly přeloženy do latiny a pak do všech moderních jazyků. Všechny ty knihy dohromady se jmenují N o v ý Z á k o n čili Nová úmluva.

*

Proto se můžeme úplně spolehnout na to, co napsal o Ježíši Kristu jistý Levi, zvaný také Ma-

touš, apoštol, jenž viděl Ježíše a mluvil s ním byl Žid a psal pro Židy obrácené na křesťans: asi patnáct let po smrti Kristově (r. 42).

Můžeme býti jisti tím co napsal jistý Marek, Žid, který Ježíše neviděl a neznal, ale viděl, znal a dlouho chodil se svatým Petrem a napsal to, co sv. Petr kázal obráceným pohanům v Římě, asi 25 let po smrti Kristově (r. 55).

Můžeme se spolehnout na to, co napsal Lukáš, pohan z Antiochie, lékař, který Ježíše neznal a neviděl, ale tázal se a zkoumal svědectví a spisy, a tak napsal velmi uspořádané Evangelium pro obrácené Řeky, asi 30 let po smrti Kristově (r. 63).

Konečně můžeme býti jisti tím, co napsal Jan, galilejský rybář, jenž žil s Ježíšem tři roky a byl jím zvláště milován a psal pro asijské křesťany asi 70 let po jeho smrti (r. 90—95).

— Takže všichni čtyři spisovatelé života Ježíšova ho znali osobně?

— Dva ano: Matouš a Jan. Druzí dva jej neznali přímo, ale mluvili s lidmi, kteří ho znali, a napsali to, co od těchto očitých svědků slyšeli. Každý z nich psal bez dorozumění s ostatními třemi.

— Jsou tyto zprávy obsáhlé?

— Matoušovo Evangelium má 28 krátkých kapitol, což je celkem asi stovka malých stránek; Markovo je ještě kratší, má 16 krátkých hlav, všeho všudy asi 50 stránek. Evangelium sv. Lukáše je delší, má 24 kapitol, celkem sto stránek.

Ještě delší je Evangelium Janovo, má 21 kapitol a asi 150 stran.

— Tedy jen málo je toho napsáno o Ježíši!

— Velmi málo! Tak málo, že svatý Jan, jenž je nejdelší, končí takto: „Jest ještě mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš. Kdyby napsána byla každá zvlášť, myslím, že by ani celý svět neobsáhl těch knih, které by musily býti napsány.“ (Jan 21, 25.)

— Jaká to nadsázka!

— Je to nadsázka, ale naznačuje, že Ježíš nám dal tolik tak vznešených naučení, že žádný člověk je nebude moci nikdy všechna úplně vyčerpat.

Jak vznikla evangelia.

— Je tedy navždy ztraceno mnoho věcí, jež Kristus vykonal nebo jimž učil, protože nejsou ve čtyřech evangeliích!

— Ano, navždy by byly ztraceny, kdyby byl Ježíš řekl svým Apoštolům: „Jděte a napište dějiny mých slov a skutků!“ Ale on jim řekl: „Jděte a kažte; jděte a uče!“

— Zdá se nám, že je to totéž!

— Vůbec ne! Kdyby byl řekl: „Jděte a napište o mně dějiny!“, byl by sv. Jan považoval za svou povinnost napsat vše a nebyl by řekl, že je toho ještě velmi mnoho o Ježíši, co nenapsal.

— Jestliže to nenapsal, kdo o tom ví?

— Jestliže to nenapsal, je to znamení, že toho nebylo třeba.

— Proč?

— Protože křesťané, kteří četli jeho spis, věděli již všechny věci, jež on nenapsal.

— Jak to mohli vědět?

— Apoštolé přece o nich tisíckrát kázali, opaku-
jíce stejné věci stejnými slovy, věni rozkazu Kri-
stovu: „J d ě t e a k a ž t e !“

— Dochovalo se nám tedy něco, co Ježíš řekl
nebo učinil, ale co nebylo zapsáno v Evangeliu?

— Jistěže! A je to mnoho velmi důležitých věcí?

— A proč to?

— Řekněte mi: Byla dříve společnost křesťanů
nebo Evangelium?

— Řekli bychom skoro, že dříve bylo evange-
lium, ale jistě tom nemůže tak být, protože Ježíš
nenařídil apoštolům: „J d ě t e a p i š t e“, ale
„J d ě t e a k a ž t e !“

— Ale i kdyby byl Ježíš řekl: „Jděte a pište!“,
byli by nejdříve apoštolové a pak teprv knihy jimi
napsané! Poněvadž však apoštolé dostali rozkaz:
„Jděte a kaďte“, je jisto, že řadu let jenom kázali,
křtili, zpovídali, sloužili mši svatou, atd., a nebylo
tu ještě ani řádky psaného evangelia, protože oni
sami byli evangeliem živým. Když pak oni čtyři spi-
sovatelé zapisovali zprávy o Ježíši Kristu, zazname-
nali jen některé věci a mnoho jiných zůstalo v
životě praktickém, v obyčejích, v živém učení
prvých křesťanů. Ty přešly od nich na jiné, až

mnohém později je napsali někteří spisovatelé, tak zvaní Církevní Otcové. Toto učení, jež pochází od Ježíše Krista, ale nebylo zapsáno v evangeliu, nazývá se (ústní) podání neboli t r a d i c e, t. j. předávání nějaké zprávy prostřednictvím slov a činů.

Tu právě pobloudili protestanté, kteří věří toliko psanému evangeliu a zamítají podání. Vidíte tedy, že se my katolíci řídíme vždycky zdravým smyslem, kdežto protestanti musí zapřahat koně až za vůz, t. j. musí předpokládat, že dříve byly knihy a pak jejich spisovatelé.

Svět vzhůru nohama.

— Otevřme tedy ty čtyři malé knížky o Ježíši Kristu. Zračí se v nich tak velká moudrost a dobrota, že obrací svět vzhůru nohama.

— Že obrací svět? Nikdy jsme si toho nevšimli.

— Dovolím si přirovnání. V pokoji zůstane po zhasnutí světla pootevřen plynový kohoutek. Vy se tu bavíte a nepozorujete ničeho. Vstoupím já a hned řeknu: Jaký zápach! Hned otevřte okna! Necítíte to? Vy řeknete: Necítíme nic! Protože jste byli stále v místnosti, nepozorovali jste rozdíl, jež plyn pomalu ve vzduchu způsoboval. Tak je tomu i s náboženstvím a naukou, obsaženou v evangeliu a v ústním podání. Ponenáhlu pronikala svět a proniká jej již dvacet století, a proto lidé, kteří žijí průměrně 50 let, nepozorují rozdíl. Ale

my máme zcela jistý prostředek k poznání rozdílu, protože víme z knih Řeků a Římanů, jak se žilo před Kristem.

Představte si tedy, že by nějaký Říman, který žil v době Kristova narození, t. j. asi před 1950 lety, přišel do našich zemí a někdo z vás by ho provázel ulicemi našich velkoměst. Slyšme rozhovor, jaký by se asi rozpředl:

Ř í m a n : Jsi svobodný nebo otrok?

P r a ž á k : Jsem svobodný!

Ř.: Kolik máš otroků?

P.: Žádného!

Ř.: Jak to žádného? Společnost přece nemůže existovat, není-li tři čtvrtiny lidí v područí a otroctví jedné čtvrtiny!

P.: Teď už není vůbec žádných otroků, a přece jde vše dobře!

Ř.: Je to možné? Jak tedy žijete?

P.: Jsme všichni bratří!

Ř.: Bratří? Což jste se zbláznili? Kdo je váš otec?

P.: Bůh, jenž nás stvořil, nás miluje a o všechno pečuje!

Ř.: Cože? Nemáte rodiny?

P.: Ale máme! Máme otce i matku...

Ř.: Kolik žen měl váš otec?

P.: Jen jednu, po celý život!

Ř.: Je to možné? Váš otec je zajisté svrchova-

ným pánem, a když chce, může zabit i své dítky.

P.: Hrůza! Nesmí je zabít! A běda, kdyby to učinil! Byl by potrestán. Jak se na takové věci můžeš ptát?

Ř.: A co je na tom? Náš římský spisovatel Seneka, jenž byl jeden z nejlepších, napsal toto: „Když zabíjíme vzteklé psy a topíme slabé a zmrzačené děti, jednáme rozumně!“

P.: Jdi ke všem rohatým s tvým Senekou a s takovým rozumným jednáním!

Ř.: Vaše matka je asi jako otrokyně!...

P.: Kdežpak! Naše matka je paní rodiny; je královnou; náš otec ji miluje, váží si jí a vede i nás děti k tomu, abychom ji měly rády a vážily si jí.

Ř.: Copak jsem spadl s měsíce? Říkáš věci, jimž nemohu věřit!

P.: A přece je tomu tak, a to nejen zde u nás, ale i v celé Evropě a v mnoha jiných zemích. Tak myslí a žije na 350 milionů mužů a žen.

Ř.: Kdo způsobil takový převrat?

P.: Jeden Člověk, zvaný Ježíš, který se zrodil za vašeho císaře Augusta, byl nespravedlivě odsouzen na smrt za vašeho císaře Tiberia a přibit na kříž se svolením vašeho místodržícího Pontského Piláta v Palestině, která byla maličkou provincií obrovské vaší říše, jež dnes už není.

Ř.: To jsou mně věci! A přece já jsem žil za Tiberia a nic jsem nezpozoroval.

P.: Ale teď pozoruješ?

Ř.: A velmi dobře! Pohleď! Tam je latinský nápis: Caritas Christi urget nos! Láska Kristová nás pudí. Kdo je to Kristus?

P.: To je ten Ježíš, o němž jsem ti mluvil. Nazýval se Ježíš Kristus: Ježíš v hebrejštině znamená „Spasitel“ a Kristus je slovo řecké a znamená „Pomazaný“.

Ř. Ale co znamenají slova: Láska nás pudí?

P.: Pojď sem dovnitř a pochopíš vše. Vidíš množství těch lůžek s nemocnými? Je jich několik tisíc!

Ř.: Ovšem! Chápu! Je to trh na otroky!

P.: Nikoliv! Opakuji, že u nás už není otroků. Pohleď, kdo je obsluhuje?

Ř.: Kdo jsou ty černé oděné paní? Nejsou to matky těch nemocných?

P.: Ne! Nejsou to jejich přirozené matky, a přece milují nemocné víc, než kdyby byly pravými matkami. A všechno dělají téměř zdarma!

Ř.: A proč to dělají?

P.: Z lásky! Z lásky k Ježíši Kristu! Ony jej vidí v každém nemocném a milují jej jako Ježíše!

Ř.: Mně se z toho začíná točit hlava. Opravdu, ten Ježíš obrátil svět vzhůru nohama!

P.: A učinil a řekl ještě mnohò jiných věcí!

Ř.: Osm tisíc nemocných! Kolik peněz musí stát jejich výživa! Nebylo by lépe hodit je všechny do Vltavy?

P.: Co tě to napadlo?

Ř.: Napadlo mě to, co jsme dělali v Římě. My jsme posílali k svému pobavení do kolosea stovky mužů, aby se tam vzájemně pobíjeli, a tleskali jsme jim.

P.: Běž mi k ďasů s tím tleskáním!

Ř.: A jeden bohatý pán měl v své zahradě velký rybník s násadou ryb. Aby měly ryby lepší chuť, dával jim maso z otroků, které čas od času podle potřeby zabíjel.

P.: Ale dej pokoj s těmi ukrutníky! Kdepak jste se učili takovým zvířecím zvrhlostem?

Ř.: To tehdy dělali všichni, protože člověka bylo možno koupit i prodat jako psa.

P.: To je strašné! My máme obrovskou úctu k lidskému životu, protože je to věc posvátná a ztropená krví J. Krista, který zemřel, aby nás všechny učinil bratřími a syny Božími. A nezáleží na tom, je-li kdo krásný, ošklivý, velký, malý, nemocný nebo zdravý. Nám stačí, že je to člověk, a vážíme se ho a milujeme ho, protože nám to tak nařizuje Bůh.

Ř.: Teď opravdu nevím, čím jsem. Vyprávíš mi

pořád o Bohu, který je otcem všech a nic neříkaš o bohyních a jiných božstvech!

P.: Chudáku, ty jsi pozadu! Žádní bohové! Je jen jediný Bůh! A žádné bohyně! Jak jen jste mohli věřit v mnoho bohů a bohyň?

Ř.: Jak to? Takto: pro slunce jsem měli boha, pro měsíc bohyni; pro moře boha, pro zlo-děje boha...

P.: Krásný vynález! Jak se jmenuje bůh zlo-dějů?

Ř.: Merkur! Pak byl bůh blesku, bohyně roz-koše...

P.: I pro to jste měli bohyni? My víme, že je jeden Bůh, Stvořitel a svrchovaný Pán vše-ho, spravedlivý a dobrotivý Otec, jenž nás stvořil a pomáhá nám žít tak, aby nás mohl jednoho dne královsky odměnit. Tento Bůh je podle přirozenosti jeden, ale jsou v něm tři osoby, rovné a od sebe odlišné. Druhá božská osoba se stala člověkem, ač nepřestala být Bohem, a učila nás dobře žít a milovat všechny; naučila nás, že máme duchovou duši, dražší nad všechny poklady země; zjevila nám, že první člověk urazil Boha hříchem, a proto my se rodíme jako nepřátelé Boží. Naučila nás, že ona se stala se soucitu a lásky k nám člověkem, trpěla a nechala se přibít na kříž, aby mohla říci první Božské osobě: Otče, odpusť lidem,

protože to jsou moji bratři, já platím za jejich hřích!

Ř.: To je krásné! A jak se jmenuje ten Bůh, jenž se stal člověkem?

P.: Ale ty máš moc krátkou paměť! Již jsem ti to jednou řekl: jmenuje se Ježíš Kristus.

Ř.: Tento Ježíš byl asi velice dobrý!

P.: Nejen velice dobrý, ale nejlepší ze všech, nejsvětější a největší dobrodinec lidstva. Kdybychom dali dohromady dobrotu všech lidí, nic by to nebylo proti jeho dobrotě!

Ř.: A byl asi také velmi moudrý!

P.: Velmi moudrý? Nejmoudřejší! Byla to nejmoudřejší, nejvznešenější a nejbystřejší rozumná bytost, jež řešila nejtěžší životní záhady, a dala na ně odpovědi úplně jasné a tak přesné, že už není co říci, ani nač se ptáti, když ona promluvila!

Ř.: Opravdu? O tom musím přemýšlet!

Ježíš je Bůh.

— Po rozmluvě, kterou jsme slyšeli, jsme přesvědčení, že Ježíš byl nejlepší a nejmoudřejší z lidí. Chtěli bychom však vědět, shodují-li se v tomto tvrzení všichni lidé!

— Ano, i spisy nevěrců, socialistů a nepřátel Církve mají slova nejvyšší chvály o dobrotě a moudrosti Kristově. Vezměme evangelia a čtěme tu a tam nějakou větu: „Kdo miluje otce nebo

matku více než mne, není mne hoden!“ (Mt. 10, 37.) „Kdo opustí vše pro jméno mé, dostane v dědictví život věčný.“ (Mt. 19, 29.) „Cokoliv činí Otec, to činí podobně i Syn.“ (Jan 5, 19.) „Jako Otec mrtvé křísí a oživuje, tak i Syn oživuje, koho chce.“ (Jan 5, 21.) „Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil!“ „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný.“ (Jan 6, 41—55.) „Já jsem vzkříšení a život.“ (Jan 11, 25.) „Prvé než Abraham byl, jsem já.“ (J. 8, 58.) „A nyní oslav mě Ty, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u Tebe, prve nežli svět byl.“ (Jan 17, 5.) „Já a Otec jedno jsme!“ (J. 10, 30.)

— To jsou všechno hrozná slova! Jak jen obyčejný člověk mohl mít odvahu je vyslovit!

— Ale jsou ještě jiná slova, a to ještě hroznější. Jednoho dne se otáže Ježíš svých apoštolů, jaké mají o něm mínění. Petr mu odpoví: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boží.“ A Ježíš nejen že přijme toto prohlášení, ale pochválí a odmění Petra za to, že to řekl.

— Bylo to tedy, jako by byl řekl: „Ano, já jsem Syn Boží!“ (Mt. 16, 16.)

— Ano. Jindy pravil k nemocnému: „Odpouštějí se tobě hříchyvé tvoji.“ Lid, který stál kolem, uvažoval: „Ježíš se rouhá! Kdo může odpouštět hříchy, leč jediný Bůh?“ Tu se k nim Ježíš obrátil a pravil: „Abyste věděli, že má moc Syn člověka na zemi odpouštět hříchy“ (dí ochrnutému): „Tobě pravím: Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého!“ A on opravdu vstal a odešel. (Marek 2, 3—12.)

— Jako by tedy Ježíš řekl: „Já jsem Bůh, poněvadž dělám to, co může jen Bůh činit.“

— Správně! Ale poslyšte ještě něco více! Neprá.ele ze závisti a nenávisti jej dali zajmout a dovedli jej před židovský náboženský soud, před Synedrium. Předseda Kaifáš vida, že připravené falešné obžaloby nic neprospívají, poněvadž falešná svědectví se neshodovala, obrátil se k Ježíši a otázal se ho: „Jsi ty Mesiáš, Syn Boží?“ Ježíš odpověděl: „Já jsem, a uzříte Syna Člověka seděti na pravici moci Boží a přicházeti s oblaky nebeskými, aby soudil dobré i zlé.“

Avšak předseda se nad tím velice pohoršil a pravil: „Což ještě potřebujeme svědků? Slyšeli jste rouhání (poněvadž se prohlásil Synem Božím). Co se vám zdá? (Mar. 14, 61.)

A oni všichni zvolali: „Hoden jest smrti!“

*

Co se vám zdá o tomto procesu?

— Zdá se nám, že Ježíš opravdu řekl, že je Bohem, poněvadž soudcové ho vzali za slovo a odsoudili ho na smrt.

— Máte pravdu! Kdyby byl Ježíš chtěl říci, že je Synem Božím jako my, stačilo, aby to vysvětlil a soudcové by již neměli záminku pro jeho odsouzení. Jestliže však neřekl nic, znamená to, že měl v úmyslu prohlásit, že je opravdu Syn Boží. Jste tedy přesvědčení, že Ježíš jasně řekl: „Já jsem Bůh?“

— Ano, jsme přesvědčeni, poněvadž jsme slyšeli ona místa z evangelia a opravdu jsme tam našli, že Ježíš to řekl jasně, takže byl proto vydán na smrt.

— Okamžik! Dejme tomu, že by Ježíš řekl před Kaifášovým soudním dvorem: „Já nejsem pravým Synem Božím, nýbrž jen synem adoptovaným (nři jatým) jako všichni dobří lidé!“ Co by se stalo?

To to: soudcové by si museli nalézt jinou záminku k jeho odsouzení a jistě by si ji našli, poněvadž byli rozhodnutí usmrtit ho, a to ze zřádku, jak řekl Pilát, prohnáný politik, který se v těchto vášních vyznal. Ale kdyby byl Ježíš řekl: Já nejsem pravý Syn Boží, pak bych zde o něm vůbec nepsal a ani vy byste se nezabývali jím a jeho učením.

— Proč?

Protože kdyby nebyl Bohem, jeho naboženství by se tak nerozšířilo. Jen uvažte tyto tři možnosti:

1. Ježíš tvrdil, že je Bohem, protože jím opravdu byl, a tedy to říci chtěl i mohl. V tom případě je vše v pořádku. Docela dobře si vysvětlíme, proč on je nejmoudřejší a nejlepší z lidí!

2. Ježíš tvrdil a myslil, že je Bohem, zatím co jím vůbec nebyl. Pak byl pomatený a snílek, který se šeredně zmýlil. Jak jej můžeme v tom případě nazývat nejmoudřejším a nejinteligentnějším člověkem?

3. Ježíš tvrdil, že je Bohem, ač dobře věděl, že jím není, a tedy se dopustil velkého klamu a lži!

V tom případě je největším podvodníkem, jaký kdy žil. Dopustil se podvodu... a to hůř než po americkému!!!

— Tedy nevěříme-li, že Ježíš je pravým Bohem, musíme ho zařadit buď mezi blázny nebo mezi podvodníky, není-liž pravda?

— Ano! Není jiného místa, kam bychom ho mohli zařadit: 1. buď je Bohem; 2. nebo bláznem; 3. nebo podvodníkem. Volba je na nás.

Ti, kteří říkají: „Ježíš není Bůh, ale nejlepší člověk“, říkají velkou hloupost. Jako by říkali: „tento řekl lež, strašnou lež, která uvedla v blud miliardy lidí, ale přesto je to dobrý a svatý člověk“. Ti pak, kteří říkají: „Ježíš není Bůh, ale nejmoudřejší člověk, který se nazval sice Bohem, ale to byl jen jeho omyl“, jako by říkali: „Onen si vzal do hlavy, že je králem nebo papežem nebo japonským císařem, ač je jen ubohým příštipkářem... Je to však přece nejmoudřejší a nejinteligentnější člověk.“ Rozumně tedy nezbývá než přijmouti třetí možnost.

— Ano, je to jasné: třeba padnout před Ježíšem na kolena, jak to učinil sv. Tomáš a říci: „Pán můj a Bůh můj!“ Není tu střední cesty! Ježíš je buď všechno (Bůh) nebo nic, ba ještě méně než nic (blázen nebo podvodník).

— Jestliže jste toto dobře pochopili, porozuměli jste věci ze všech nejdůležitější.

Ježíš Kristus a zázraky.

— Vy jste chtěl dokázat, že Ježíš Kristus je Bůh, a ani jste se při tom nezmínil o důkazu z jeho zázraků!

— Tak si právě teď o nich promluvíme!! Chápete, že kdyby stačilo dělat zázraky, aby byl kdo Bohem, pak by jím byl i svatý Antonín, neboť dělal a dělá zázraky; a přece nikomu ani nenapadne říci, že svatý Antonín je Bůh.

— Ovšem sv. Antonín dělal zázraky, ale nedělal je vlastně on sám, ale Bůh.

— Ano, Bůh na přímluvu sv. Antonína. Ale u Ježíše je tomu docela jinak. Evangelium praví: Jednoho dne se přiblížil k Ježíši jakýsi malomocný a řekl mu: „Chceš-li, můžeš mne očistiti.“ Ježíš odpověděl: „Ano, chci, buď čist!“ A ihned byl uzdraven. Jindy potkal pohřební průvod. Nesli mrtvého mladíka, syna vdovy. Ježíš pokynul, aby se průvod zastavil a řekl mladíkovi: „Mládenče, tobě pravím: Vstaň!“ A on zase ožil a počal mluvit. (Luk. 7, 11.) Jednou byl Ježíš zavolán, aby uzdravil svého přítele Lazara. Přišel pozdě, když Lazar byl již 4 dny v hrobě. Šel ke hrobu a zvolal: „Lazare, pojď ven!“ A Lazar vyšel ven živ a zdráv. (Jan 11, 1.)

Z těchto i jiných událostí je zřejmo, že Ježíš činil zázraky ve jménu svém a svou vlastní mocí; a v tom je celý rozdíl mezi Ježíšem a sv. Antonínem. Ježíš neříkal, jak říkají

svatí i P. Maria: „Bože, prosím tě, učiň tento zázrak ve prospěch tohoto mého ctitele“, ale: „Buď zdráv, vstaň, buď živ, běž, pojd“ atd., právě tak, jak činí a mluví Pán přírody, který poroučí větrům, rozmnožuje chleby, proměňuje vodu ve víno, odpouští hříchy atd.

Po každé, když Ježíš učinil zázrak, bylo to, jakoby jasně řekl: „Já jsem Pán všeho; já jsem Bůh!“ Tak potvrzoval svými činy to, co o sobě prohlašoval. Proto jsem minule právem uvedl jako první důkaz toho, že Ježíš Kristus je Bůh, toto: Ježíš o sobě velmi zřetelně prohlásil, že je Bůh. Nevěříme-li tomu, pak ho musíme pokládat za blázna nebo podvodníka. Teď přijdou na řadu jeho zázraky, které mluví stejně přesvědčivou řečí činů: „Ano, já jsem Bůh!“ Zázraky dělaly ovšem větší dojem na zástupy a měly neodvolatelně potvrzovati jeho vlastní slova, takže jednoho dne on sám řekl: „Nevěříte-li mým slovům, věřte mým skutkům; ty vám praví, že jsem Bůh.“ (Jan 10, 37.)

— A což proroctví?

— Která proroctví? Ta, která pronesli o Ježíši Kristu proroci, nebo ona, která pronesl sám Ježíš o událostech, jež měly přijíti po něm?

— Obojí!

— Všimněme si zatím jen proroctví, která pronesl sám Ježíš Kristus. Předpověděl zničení města i chrámu jerusalemského, zradu Jidášovou, zapření

sv. Petra, pronásledování atd. Všechny předpovědi se splnily.

A když prorokoval, neříkal jako starozákonní proroci: „Bůh mi oznámil, že se stane toto“, ale: „Říkám vám, že se stane...“

To jako by říkal: „Já jsem Bůh“, neboť znal budoucí lidské události, které může znáti jedině Bůh!

Vznešená lež.

Vzpomínám na to, co se mi jednou přihodilo, když jsem měl několik náboženských přednášek v universitním kroužku „Cesare Balbo“. Vyložil jsem třemi důkazy, že Ježíš Kristus je Bůh:

1. Protože to velmi jasně řekl on sám; třeba mu věřit, poněvadž by jinak nezbývalo nic jiného, než považovat ho za blázna nebo podvodníka.

2. Ježíš potvrdil své prohlášení tím, že svou mocí a ve jménu svém učinil mnoho zázraků a předpovědí.

3. Na Ježíši se vyplnila všechna proroctví Starého Zákona.

Všichni studenti uznali přesvědčivost důkazů, a když jsem je vybídl, aby pověděli své nesnáze, povstal jeden velmi vzdělaný mladík a pravil:

— Těmto třem důkazům se dá přece ještě uniknout!

Ježíš Kristus byl jistě člověk nejmoudřejší (a tedy nebyl blázen) a nejčestnější (a tedy nebyl podvodník). Ale já pravím toto: Ježíš chtěl potě-

šiti a posílití ubohé lidstvo tím, že mu dal naději na nebe. Aby upevnil tuto naději, (která již předom jaksi dává okoušet štěstí nebes), uvažoval takto: „Lidé musí nejdříve věřit, že jsem Bůh, a pak teprv je budu moci potěšit svými slovy. Je sice pravda, že po smrti nic není, ale přece budou mít v naději na nebe dosti útěchy.“ Za tím účelem vyslovil Ježíš Kristus vědomě a dobrovolně tuto vznešenou lež a tvrdil: „Já jsem Bůh!“

— Ježíš tedy vyslovil tuto vznešenou lež? Pěkně děkuji za takovou vznešenou lež! Tu lež by bylo třeba nazvat spíše ďabelskou, hroznou a obludnou. Vždyť svedla miliardy a miliardy lidí k modloslužbě; postavila je pod úroveň divochů, kteří se klanějí jen slunci, měsíci atd., zatím co křesťané se klanějí člověku lháři a podvodníku. Ba ještě víc; všichni ti, kdož se zřekli svého bohatství, dovolených rozkoší a rodiny a zasvětili svůj život práci v nemocnicích, ústavech, misiích atd., byli barbarský podvedeni, poněvadž zde nadarmo trpěli bez posmrtné odměny. Taktéž smýšlel sv. Pavel, když psal křesťanům v Korintě: „Jestliže toliko v tomto životě máme v Kristu naději, jsme bídnejší nežli všichni lidé.“ (I. Kor. 15, 9.) Pěkná útěcha a posila! Lidé jsou věru nejnešťastnější, věří-li v Krista, který není Bůh; nepomohou tu žádné vytáčky, odtud nelze uniknout. Kdyby bylo v dějinách došlo k podobnému podvodu, museli bychom říci, že není Boha, ani Prozřetelnosti, která by lidstvo řídila. Tato slova pronesl Napoleon

k jednomu generálovi, který s ním byl na ostrově Sv. Heleny a který nevěřil, že Ježíš Kristus je Bůh. Napoleon ho změřil svým zrakem a pravil. „Jestliže věříte, že nějaký šibeničník vykonal všechno to, co vykonal Ježíš Kristus, a nebyl Bohem, pak věříte nesmírné blbosti, jste hlupák a já udělal špatně, že jsem Vás jmenoval generálem!“

— Jsou skutečně pravdivá tato slova?

— Ano! Najdete je v knize: BEAUTERNE, Napoleonovo smýšlení o křesťanství (Paříž, Téqui, rue Bonaparte 82 (str. 113). Napoleon upozorňoval též na to, že žádný člověk v dějinách neřekl: „Já jsem Bůh!“ Mohamed i jiní nepraví proroci říkali: „Bůh mne posílá jako svého vyslance!“ Jedině Ježíš Kristus vyslovil ta úžasná slova: „Já a (BŮH) Otec jedno jsme!“

— A co na to říkal onen mladík?

— Začal povolovat, ale stále se oháněl ještě tou svou „vznešenou lží“ a poukazoval na to, že i maminka a tatínek někdy nalhávají něco svým dětem, aby je uspokojili, aby je udrželi při jejich dětských vidinách atd. Tu mě přešla poněkud trpělivost, i řekl jsem:

— Zkoncujme to! Na okamžik připustím, že Ježíš Kristus řekl onu vznešenou lež; ale táži se tě: Bylo také v jeho moci, aby se vrátil po své smrti živý mezi živé? Lhát, to ještě člověk může, ale jak může někdo, když už jednou zemřel, vstát z mrtvých, aby potvrdil lži, které říkal za svého života?

— A je jisté, že Ježíš Kristus vstal z mrtvých? Jestli mi to opravdu dokážete, pak se vzdám a uznám, že byl Bohem!

— Podívej se tedy, řekl jsem, zde je původní znění Evangelia, řecky psaného, ve vydání protestantského učenice Nestla, které pořídil, když byl prozkoumal stovky kodexů. Věříš tomu, co je tam napsáno?

— Ano, odpověděl; dokážete-li mi z této knihy, pak uvěřím!

Vzal jsem tedy křídu a napsal na tabuli tento přehled:

Na první stranu:

Svědectví vojáků, kteří byli u hrobu a podplaceni velekněžími říkali: „Učedníci jeho přišli v noci a ukradli jej, když jsme spali!“ Tak zaznamenává sv. Matouš (28).

Na druhou stranu:

1. Zbožné ženy viděly Ježíše zmrtvýchvstalého ráno po velikonoční sobotě. (Matouš 28, Marek 16, Jan 24.)

2. Sv. Petr jej viděl. (Luk. 24.)

3. Dva učedníci emauzští jej viděli a mluvili s ním. (Mar. 16, 12; Luk. 24.)

4. Uviděli jej všichni apoštolé bez Tomáše. (Jan 20.)

5. Viděli jej všichni apoštolé i s Tomášem. (Mar. 16, 14; Luk. 24, 36; Jan 20.)

6. Vidělo jej 500 lidí, jak to zapsal sv. Pavel 20 let poté. (I Kor. 15, 6.)

7. Sv. Pavel jej viděl na cestě do Damašku, jak o tom sám píše v I. Kor. 15, 8.

8. Sv. Jakub jej viděl sám. (I. Kor. 15, 7.)

9. Sv. Petr jej viděl s šesti učedníky u jezera Tiberiadského. (Jan 21.)

10. Všichni učedníci, počtem asi 120, jej viděli před nanebevstoupením. (Mat. 28, 17; Luk. 24; Skut. 1.)

Když jsem napsal tento přehled, vybídl jsem mladíka, aby porovnal obě strany: tu několik římských vojáků, kteří utekli od hrobu a byli podplaceni, aby rozšiřovali tuto směšnou zprávu: „Spali jsme sice (s očima zavřenýma), ale viděli jsme učedníky Ježíšovy, jak odnesli jeho tělo.“ Krásné, nezdá se vám? Svědkové, kteří tvrdí, že něco viděli, když spali. Je to jako v oné frašce s husou. Rychtář měl soudit obžalovaného, že prý ukradl husu. Obžalovaný se táže: „Proč mne chcete odsoudit?“ Na to rychtář: „Poněvadž 4 lidé tě viděli krást!“ Obžalovaný odpoví: „Počkejte, já sem dovedu 100 lidí z vesnice, kteří mne neviděli krást! Co je víc: sto svědků nebo jen čtyři?“ Rychtář zůstal jako opařený, poněvadž tohle bylo už nad jeho rozum.

I při zmrtvýchvstání máme svědky! Ti vojáci spali a nic neviděli, a 10 skupin svědků, mezi nimi skupina 500 lidí, viděli Ježíše živého a zmrtvýchvstalého. Které svědectví je vážnější?

— To by člověk musel být už jako ten rychtář, kdyby ještě zde nedovedl rozhodnout, kde je prav-

da! — odpověděl ten universitní student, a podal mi ruku.

Takový závěr učiníme i my! Ježíš Kristus vstal skutečně z mrtvých svou vlastní mocí, jak to sám předpověděl, a nelze mluvit o vzešených lžích, které by měly smysl. Představte si, jak bylo asi nepřátelům Kristovým v pátek večer, když bylo pochováno to ztrýzněné Tělo Krista, který zemřel na kříži! Radostí si asi mnuli ruce a říkali: Tak, pohřbili jsme tuto příhodu s Ježíšem a tím je navždy všemu konec? Navždy? Jen počkejte!

Zrána prvního dne následujícího týdne (naše neděle) bylo v městě slyšet šeptání: „Víte, co se stalo? Hrob Nazaretského je prázdný a mnoho jeho učedníků jej vidělo vzkříšeného a více živého než dříve!“ Nepřátelé zbledli, podívali se na sebe a tázali se: „Jak jen to teď všechno skončí?“ My víme jak to skončilo! Zvěst o této události, v dějinách jistě největší a nejvíce vzrušující, rozšířila se jako elektrická jiskra a dnes po 1900 letech raduje se z ní na 350 mil. lidí, kteří slaví velikonoce a zpívají:

Života vládce z mrtvých vstal,
nad smrtí vítěz, světa král!
Raduj se, vesel, všechno stvoření!

Týden, svátky, symboly.

— Víte, jak staří Římané jmenovali dny v týdnu, když se zrodila Církev? Pondělí nazývali den „Luny“, úterý „den Martův“, středu „den Merkura“, čtvrtek „den Joviše“, pátek „den Venuše“, sobotu „den Saturnův“ a neděli „den slunce“. Rozumí se, že Církev nemohla zasvětit dny v týdnu těmto pohanským bohům!

— A proč dovolila, aby zůstala některá jména těchto dní pohanská, jak je tomu dosud v řečech románských a germánských?

— Církev nic nedovolila, ale nemohla tomu ani zabránit, jako nemohla odstranit ze světa všechno pohanství, které trvá dodnes a bude trvat ještě mnoho staletí! •

— Jak tedy označuje Církev dny?

— V své mluvě liturgické (bohoslužebné) zachovala pojmenování židovské. Židé dny v týdnu čítali takto: den první, druhý, třetí, čtvrtý, pátý, šestý a sedmý, poslední, nazývali sobotou, což značí odpočinek od práce.

— A od koho se Židé naučili takto čítat dny?

— Naučili se to od Boha samého, který poučil přímo Mojžíše (. j. zjevil mu), že celé stvoření světa se událo v 6 velkých údobích, které Písmo sv. jmenuje „dny“. Podle toho Bůh šest dní tvořil a sedmého dne odpočinul, a proto tento den byl nazván sobotou, t. j. odpočínkem.

— A odkud se vzala naše neděle?

— K tomu právě směřujeme! Zde uvidíte důležitost svátků velikonočních!

Ježíš Kristus jakožto Bůh dopustil, aby ho jeho nepřátelé zajali v noci 5. dne hebrejského týdne (náš čtvrtek). Soud se konal ráno 6. dne (náš pátek); ukřižování téhož dne odpoledne. Tento 6. den předcházel právě velkou židovskou slavnost, zvanou Veliká noc, pascha.

— Byla jako naše velikonoce?

— Ne! Tato slavnost připomínala osvobození Židů z otroctví egyptského a jejich putování do zaslíbené země. Jelikož farao nechtěl dovolit Mojžíšovi, aby je odvedl, Bůh potrestal Egyptany desíti velkými ranami. Poslední ránu vykonal anděl, který v noci pobil všechny prvorozence Egyptanů. Rodiny židovské byly ušetřeny, poněvadž Židé z rozkazu Božího potřeli na znamení dveře krví beránka, kterého zabili k hostině. Po tomto trestu dovolil farao Židům odejít. Proto Židé slavili tento svátek s velikou slávou, a to 14. dne měsíce Nisanu, který zabírá polovinu našeho března a dubna.

Vraťme se zas k židovskému týdnu!

Šestý den, který předcházel sobotu, na kterou připadla Veliká noc, nazýval se *Parasceve*, t. j. *Příprava na Velkou noc*. Pán Ježíš zemřel na kříži ke třetí hodině odpoledne v den Přípravy a večer byl sňat s kříže a narychlo uložen do hrobu, poněvadž židovský zákon zakazoval vystavovat mrtvého v sobotu, tím spíše, když na tento den připadala Veliká noc.

Ježíš zůstal v hrobě zbytek 6. dne, celou sobotu a vstal z mrtvých ráno prvního dne následujícího týdne. A právě proto nazvali hned první křesťané tento první den „dnem Páně“, u nás říkáme „neděle“. Nahlédneme-li tedy do kalendáře, kterého užívají kněží před modlitbou breviáře nebo přede mší sv., najdete tam tyto názvy dne: 2. feria (t. j. v š e d n í d e n , pondělí), 3. feria (úterý), 4. feria (středa), 5. feria čtvrtek), 6. feria (pátek), „sobota“ a „den Páně“ čili neděle, latinsky Dominica (Dominus = Pán).

— A kdy je 1. feria?

— Místo té je položena právě neděle, den zmrtvýchvstání Páně.

*

— Církev svatá tedy nevzpomíná zmrtvýchvstání Páně jen jednou za rok, ale každý týden v neděli. Z toho je patrné, že Velikonoce jsou největším svátkem církevního roku. A jaké názvy mají ostatní křesťanské národy?

— Národy, které mají řeč odvozenou z latiny, tedy románské (Italové, Francouzi, Španělé, Portugalci, Rumuni) mají kromě soboty a neděle stejné názvy jako staří Římané. Řekové však mají čistě církevní názvy: deftéri (2. den), tríti (3.), teárti (4.), pémti (5.), paraskeví (příprava), sávato (sobota), kiriakí (den Páně, poněvadž Kýrios znamená Pán). Němci a Angličané podrželi všechny názvy pohanské, zachované z náboženství, které měli před obrácením na křesťanství.

Na př. aby označili neděli, říkají den slunce, aby označili pondělí, říkají den měsíce a p.

— A proč Boží hod velikonoční nepřipadá vždýcky na jeden určitý den jako vánoce na 25. prosinec?

— Protože Velká noc u Židů, čili 14. den měsíce Nisanu se řídila jarním úplňkem, který je každý rok jindy. A pak, židovský měsíc začínal vždy novoluním. Tím se stalo, že židovská velikonoční sobota se slavila a připadala vždy na první jarní úplněk.

Tak stanoví velikonoce i katolická Církev. Vezměte si kterýkoliv kalendář, najděte si první jarní úplněk a uvidíte, že velikonoce jsou položeny vždy na neděli, která přichází bezprostředně po něm.

Pán Ježíš zůstal po zmrtvýchvstání na čas na této zemi a zjevoval se viditelně, jak jsme se zmínili, a 40. dne vstoupil na nebesa (nanebevstoupení Páně); proto Nanebevstoupení připadá vždy na čtvrtek. Po 10 dnech pak seslal na opoštoly Ducha sv., to je 50. dne po Velikonocích, právě v den, kdy Židé slavili svátek letnic, v němž si připomínali, kterak Bůh dal svůj zákon Mojžíšovi 50. dne po východu z Egypta... Proto se jmenoval a dosud jmenuje v Církvi tento svátek „Pentecostes“ čili „padesátý“ den (u nás svatodušní svátky), jelikož seslání Ducha sv. se stalo rovněž padesátého dne po Kristově vzkříšení.

S y m b o l e m se rozumělo „p o z n á v a c í z n a m e n í“ zvláštního druhu. Kdykoliv se ve starověku loučili dva přátelé, vzali na př. prsten, rozlomili jej na dva díly a každý uchovával svůj kousek. Když pak se zase setkali, tu se mohl vlastník jedné polovice prokázat tím, že ji porovnal s druhou, a tak dokázal svou totožnost. Nyní symbol značí obrazný znak či náznak nějaké věci.

O Ježíši Kristu se vztahuje mnoho takových symbolů neboli náznaků:

1. Živočichové: B e r á n e k, protože je tichý a mírný. D ě l f í n, protože tato ryba pluje s jednoho místa na druhé a miluje prý lidi. Podobně i Ježíš přichází, aby volal duše do nebe. F é n i x, báječný pták, rodící se z vlastního popela, poněvadž Ježíš Kristus vstal z mrtvých vlastní silou. P e l i k á n, který podle báje živí svá mláďata vlastní krví, jako nás Ježíš Kristus živí svým tělem. R y b a, protože hlásky tohoto slova — řecky „ichtchys“ — znamenají: „Ježíš Kristus, Boží Syn, Spasitel“.

2. Rostliny: L i l i e pro obdivuhodnou čistotu a krásu, jimiž se Ježíš Kristus vyznačoval. R é v a, neboť Ježíš Kristus je réva, my její ratolesti; réva dává rolníkovi víno, jako Ježíš dává nám svou Krev.

3. Věci: S v í c e, na níž pozorujeme dvě části: vosk a plamen, Ježíš pak má dvě přirozenosti: lidskou a božskou. K ř í ž, na němž zemřel. S l u n c e, jež všechno osvětluje. V e j c e zdá

se věcí mrtvou, ale pak se otevře a vyjde z něho kuřátko; tak i Kristus vyšel z hrobu živý. Velikonoční vajíčko představuje vzkříšení Kristovo.

Proč se stal Bůh člověkem?

— Jak se vyjádří jedním slovem: „Syn Boží se stal člověkem?“

— Slovem „vtělil se“.

— Proč se Syn Boží vtělil?

— Na to nám odpovídá katechismus: aby nás vykoupil!

— A z čeho?

— Z hříchu, který nás činil otroky ďábla!

— Dobře! Ale proč bylo nutné, aby se pravý Syn Boží stal pro nás člověkem, trpěl a zemřel za nás?

To si teď vysvětlíme!

Poslyšte příklad! Sluha urazí krále; je to zajisté těžká urážka. A nyní bohatý a urozený pán dopustí se podobné urážky královského veličenstva. Která z obou je těžší?

— Obě jsou stejně těžké, poněvadž je to tentýž král, který byl uražen.

— Jestliže tedy obě dvě urážky jsou stejně těžké, zdá se, že velikost urážky se řídí ne tím, který se jí dopustil, ale osobou, která byla uražena.

A řekněte mi: Když se Adam a Eva dopustili velké urážky Boží, poněvadž neposlechli Boha s

úmyslem státi se jemu podobnými a svrhnouti jej jaksi s jeho trůnu, jaké urážky se dopustili: lidské či boží?

— Dopustili se zločinu urážky Božího majestátu, poněvadž urážka byla spáchána přímo proti Bohu.

— Nyní to obraťme! Když někdo prosí za odpuštění nebo se snaží napravit špatný čin, od koho má cenu toto zadostučinění? Od toho, kdo odprošuje nebo od důstojnosti uraženého?

— To nevíme!

— Cena nějaké omluvy je tím větší, čím větší je důstojnost toho, kdo na sebe tuto omluvu bere. To víte přece velmi dobře. Když jste jako děti měli odprosit tatínka, kterého jste něčím rozhněvali, nešli jste k němu sami, ale s maminkou, aby ho ona udobřila.

— Ano!

— Dobrý smysl vám už tehdy říkal, že k usmíření rozhněvaného otce jest potřebí nějakého přiměřeného a otce důstojného zadostučinění. A proto jste šli k němu s maminkou. Nyní vše to přeneste na urážku, kterou Bohu způsobili lidé v osobě Adamově. Čeho bylo zapotřebí, aby zadostučinění bylo tak velké, jak veliká byla urážka?

— Zdá se nám, že to víme, ale bude lépe, když to řeknete vy.

— Bylo zapotřebí, aby zadostučinění podal sám Bůh, poněvadž Bůh byl uražen. Bůh měl zadostučinit a zaplatit za všechny lidi. Jelikož však Bůh nemůže ani trpěti ani zemřít, proto se stal člo-

věkem, a tak jako člověk trpěl a zemřel a jako Bůh dodal svému utrpení a své smrti nekonečné ceny a důstojnosti a tak za nás nekonečně zadostučinil.

Vezměme do rukou evangelium a čtěme:

Ježíš se narodil, plakal, jedl, spal, cítil únavu, trpěl, byl zabit, zemřel a byl pohřben. Ihned nám napadne: To je opravdu člověk, neboť tyto všechny věci dělají lidé.

Obraťme zase jiné stránky a čtěme:

Ježíš se zrodil tak, že jeho matka zůstala Pannou, znal budoucnost, četl lidem jejich myšlenky a vlastní mocí činil zázraky. A tu nám zase napadne: Ale to musil být Bůh, neboť jedině Bůh může činit takové věci.

— A jak nyní spojit dvě věci tak odlišné: Bůh a člověk?

— V tom právě je veliké tajemství, které nám sám Bůh zjevil!

Nyní dejte dobrý pozor! Jak možno poznat, že bílá věc je cukr?

— Vložíme ji do ust! Je-li sladká, je to cukr.

— Má cukr ještě jiné vlastnosti kromě sladkosti?

— Ovšem! Je na př. výživný, lahodný a p.

— My teď vše to, čím cukr je cukrem a ne na př. moukou, nazveme jeho přirozeností. A jak rozeznáte hrušku od jablka?

— Tím, že porovnáme jejich vlastnosti, které jsou docela odlišné!

— Ano! Čím je hruška hruškou a jablko jablkem, to nazýváme jejich přirozeností!

Učiňme závěr!

Přirozenost nějaké věci je to, čím nějaká věc je tím, čím je; nebo čím se liší jedna věc od druhé a má své vlastní, osobité projevy. My říkáme na př.: Tak tomu chce lidská přirozenost — a chceme tím říci: tak to dělá člověk jakožto člověk; tak tomu chce přirozenost božská, protože jenom Bůh tak jedná! Jak se tedy nazývají ty dva druhy projevů, jež jsme shledali u Ježíše Krista, totiž lidské (rodí se, jí, trpí, pláče a umírá) a projevy božské (koná zázraky, ví vše a vstává z mrtvých vlastní mocí)?

— Již jsme to říkali! Nazývají se p ř i r o z e - n o s t i !

— Kolik přirozeností je tedy v Ježíši Kristu?

— Dvě, poněvadž u něho pozorujeme dva druhy projevů. Projevoval se jako člověk a jako Bůh!

— Nyní však přichází teprv to hlavní! Byly tyto dvě přirozenosti v Kristu samostatně jedna vedle druhé anebo byly tak spojeny, že vytvářely jednu jedinou bytost.

— Nerozumíme!

— Podívejte se na plamen svíčky! Teplo působí tím, že zahřívá vaši ruku. Světlo působí zase jinak, a to na vaše oko. Máme tu tedy dvě přirozenosti: tepelnou a světelnou! Působí tyto dvě

přirozenosti nezávisle vedle sebe tak, že by bylo možno nožem rozříznout plamen a říci: zde je teplota a tu zase světlo? anebo splývají v jednu jedinou věc?

— Zdá se, že splývají!

— Ano, jsou to sice dvě věci odlišné, ale splývají v jednu věc (plamen), avšak tak, že jedna není pohlcena a jakoby zničena druhou. A tak je tomu v Ježíši Kristu. V něm byly obě přirozenosti, božská a lidská, spojeny tak, že z nich byla jedna bytost, a ta se nazývá Osoba. Je to Boží Slovo, Boží Syn čili druhá Božská osoba Nejsv. Trojice. Kristus je tedy druhá božská osoba, která si připojila k božské přirozenosti ještě přirozenost lidskou. Obě přirozenosti v něm nejsou spojeny v jednu novou přirozenost, ale spojeny v jednu osobu zůstávají nezměněny každá o sobě a pro sebe.

Teď tedy porozumíme odpovědi katechismu na otázku: „Kdo je Ježíš Kristus? Je to Syn Boží, jenž se stal člověkem.“ Proto se též modlíme: Veleben buďž Ježíš Kristus, pravý Bůh a pravý člověk.“

— Nyní vyvoďme důsledky z této nauky! Má Bůh rozum a vůli?

— Zajisté!

— A člověk má rozum a vůli?

— Ovšem! Je tedy zřejmo, že Kristus musil mít dvojí rozum a dvojí vůli!

— Zdá se to trochu divné, ale je tomu skutečně

tak. Ježíš Kristus měl rozum lidský, který se rozvíjel poznenáhlu, jako je tomu u ostatních lidí; a měl rozum božský, jímž znal všechno. Měl také vůli lidskou, jež se bála bolesti a smrti, a vůli božskou, jež se nebála ničeho!

A proto na hoře Olivetské cítil Pán Ježíš takovou bázeň ze smrti; ale hned poté volal: „Otče, ne má, nýbrž Tvá vůle se staň!“ A s kříže volal: „Otče můj, Otče můj, proč jsi mne opustil?“

Jak se může člověk zbožstit?

— Bůh se stal člověkem a zemřel za nás, nejen proto, že jedině Bůh mohl splatit veliký dluh, ale stal se člověkem také proto, aby se člověk stal „Bohem“ čili synem a dítkem Božím, bratrem Ježíše Krista!

— A je možno, aby se člověk stal Bohem?

— Je to možné, neboť vtělený Bůh to chce. Vždyť řekl: „Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, ve mně přebývá a já v něm!“ Když tedy je Bůh ve mně a já v něm, znamená to, že jsem se stal v jistém smyslu z člověka Bohem!

— Toto připadá jako učení některých moderních filosofů, kteří mluví o jakémsi nadčlověku, který je veliký jako Bůh!

— Pozor, jde tu o věci docela rozdílné! Oni filosofové jsou pyšní a podobají se Luciferovi, který pravil: „Vystoupím na nebe, nad hvězdy Boží po-

stavím svůj trůn a budu podoben Nejvyššímu!“
(Is. 14, 13.)

— Ale jestliže jsme bratry Ježíše Krista Boha, jsme v jistém smyslu i my Bohem!

— Docela správně! „V jistém smyslu“, skrze lásku a milost Boha, který vzal na sebe naši slabou přirozenost a pozvedl ji tak, že ji přiblížil přirozenosti božské! Podobnými Bohu se tedy stáváme tím, že přivlastňujeme své duši ovoce vykoupení.

— Co znamená slovo „vykoupení?“

— Značí tolik, co „zadostučinění“. Lidé byli na počátku dítkami Božími, neboť jim Bůh dal své přátelství skrze „milost“; avšak Adam ji ztratil pro sebe i pro nás všechny svým hříchem, kterým Boha urazili. Tím upadl do stavu nemilosti a zaprodal se jaksi do služby hříchu a trestu čili do služby ďábla. Z tohoto otroctví nás vykoupil Kristus za cenu svého utrpení a své smrti, Boha usmířil a uvedl nás do téže důstojnosti, jakou jsme měli před pádem Adamovým.

Sv. Petr a Církev.

— Kdo nás učí všem těmto věcem?

— Kněží!

— A od koho kněží nabývají vědomostí o všech těchto věcech?

— Od biskupů!

— A od koho biskupové?

— Od papeže!

— A papež?

— Od prvního papeže, jímž byl sv. Petr, a od prvních biskupů, jimiž byli ostatní apoštolové!

— A co tvoří všichni biskupové, kněží a křesťané, spojení s papežem a jemu podřízení?

— C í r k e v !

— A jak se vstupuje do Církve čili do společnosti věřících, kněží a biskupů s papežem v čele?

— K ř t ě m !

— A kdy byl ustanoven křest svatý?

— Když Ježíš řekl apoštolům: „Jdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. A hle, já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa!“ (Mat. 28, 19.) Víte tedy již, proč je třeba společnosti, zvané Církev? Bez ní bychom neměli nikoho, k němuž bychom se mohli poučit o nauce Kristově.

— Něco bych podotkl! Já si přece mohu vzít do rukou evangelia a přečíst si je, rozumět jim a tak mohu zcela sám poznat učení Ježíše Krista bez kněží a biskupů.

— Pozor, kdo nám evangelia uchoval? Z kterých rukou vyšla? Co jsou vlastně evangelia? Vzpomínáte si, že jsme se už jednou přesvědčili, že evangelia jsou vlastně nejstarší kázání, jež byla později zapsána? Byla to kázání apoštolů, jímž Ježíš Kristus pravil: „J d ě t e a u č t e !“ a ne:

„Jděte a pište!“ Bez Církve bychom tedy neměli žádná evangelia!

— Objasněte nám dobře tuto věc!

— Vezměme do rukou evangelium! Když se Ježíš nechal pokřtít od sv. Jana Křtitele, přešli dva učedníci Janovi k Ježíšovi. Jeden z nich byl sv. Jan Evangelista a druhý jistý Ondřej. Tento Ondřej šel navštívit svého bratra, který se jmenoval Šimon, a pravil mu: „Nalezli jsme Mesiáše“ (to jest v překladě „Kristus“ — „Pomazaný“). I přivedl ho k Ježíšovi. A Ježíš pohleděv naň, řekl: „Ty jsi Šimon, syn Janův; Ty budeš slouiti Kéfas“ (to jest v překladě Petr — Skála. (Jan 1, 41.)

— To musilo být něco mimořádného, když Ježíš řekl tomu, kterého dosud neviděl: „Ty ses dosud jmenoval tak a tak, ale nyní se budeš nazývat takto!“

— Ovšem, ale Ježíš byl nejmoudřejší ze všech lidí, a proto věděl, co dělá. Jestliže Šimonovi změnil jméno, bylo to znamení, že s ním něco zamýšlel.

— A Petr se tomu podvolil?

— Ano, Petr souhlasil a nic nenamítal! Dovolil, aby mu Ježíš změnil jméno, aniž znal tehdy důvod změny, a pokorně očekával, co se v budoucnu stane!

— A co se stalo?

— Asi za rok po této události, když si Ježíš vyvolil dvanáct ze svých učedníků a nazval je

apoštoly (vyslanci, pověření nějakým poselstvím), otázel se jich takto: „Za koho mě máte?“ Jeden z nich, Petr, odpověděl: „Ty jsi Mesiáš (Kristus), Syn Boha živého.“ Ježíš schválil tato slova, ano pochválil a odměnil toho, který je pronesl: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Janův!“ (Oslovil jej jeho původním jménem, aby potom lépe vynikl význam jména nového.) „Ty sám od sebe jsi nepřišel na to, že já jsem očekávaný Mesiáš, ale můj nebeský Otec Ti to řekl. Avšak přece Tě za to odměním! Ty jsi pravil, že já jsem Kristus; i já pravím tobě: „Ty jsi Petr (to je skála) a na té skále založím svou Církev a moc ďábla ji nepřemůže. A tobě dám klíče království nebeského! Cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi!“ Tato slova znamenají: Ty, Petře, budeš skálou, na které vybuduji společnost, která bude pokračovat v mém poslání. Proti této společnosti žádná moc nic nezmůže. Ty budeš v ní vládnout a ji řídit, takže na tobě bude záviset, zda něco ustanovíš nebo zrušíš!“ (Mat. 16, 15.)

— Ale zde bychom mohli něco namítnout: Ježíš řekl Petrovi: „Založím, tobě dám“ atd. Všechno je v budoucnosti a pouhý slib. Splnil jej potom?

— Není možno ani pomyslit, že by Boho-
člověk učinil nějaký slib a pak jej nesplnil!

A víme, že Petr Ježíše třikrát zapřel a tím se stal nehodným toho, co mu Ježíš slíbil.

Snad Petr měl obavu, že Ježíš nesplní svůj slib po takovém provinění; víte však, co se stalo, když se Ježíš Kristus po svém zmrtvýchvstání zjevil na březích jezera Tiberiadského? Tehdy se otázel Petra třikrát: „Miluješ mě?“ A víte, jak ho při tom oslovil?

— Jak?

— „Šimone, synu Janův“, aby mu připomenul, že se po tom trojím zapření stal nehodným jména Petr, jelikož se třásl jako osika před služkou, místo aby stál pevně jako skála. Když se ho tedy Ježíš otázel, zda jej miluje, odpověděl Petr ihned: „Ano, Pane, ty víš všechno, ty víš, že tě miluji!“ Tím Petr vyznal a napravil svůj trojí hřích a Ježíš ihned splnil svůj slib a pravil mu: „Pas beránky mé, pas ovce mé.“

— Co znamenají tato slova?

Znamenají, že Ježíš chtěl, aby se Petr nejprve obrátil a polepšil, a pak teprve mu dal moc, kterou mu slíbil.

Nejvyšší moc Petrova v Církvi je trojího druhu: První je moc řídit Církev čili moc úřadu královského. Druhá je moc učit pravdám víry čili moc úřadu učitelského. Třetí je moc přináseti oběť mše svaté, zpovídati a přisluhovat ostatními svátostmi a udělovati tuto moc jiným; je to moc úřadu kněžského.

Papežové.

Máme nějakou těžkost stran sv. Petra. Připouštíme, že Ježíš mu zaměnil jméno, že mu přislíbil i udělil úřad nejvyšší hlavy Církve. Připouštíme to proto, že evangelium mluví příliš jasně, takže kdyby to někdo chtěl popřít, musil by vytrhnout všechny tyto stránky z evangelia. Ale mohli bychom se domnívat, že Ježíš dal Petrovi moc, a to jen pro jeho osobu, takže když Petr zemřel, zanikla s ním a tak byl všemu konec?

— Nuže uvažujme! Ježíš řekl: „Ty jsi Petr a na tobě, jako na skále, založím svou Církev...“ Opírajíce se o smysl těchto slov, mohli bychom ovšem říci, že moc obdržel jediný Petr. Avšak jsou tu ještě další slova:

1. Moc pekla Církev nezničí.
2. Ty jsi základem Církve.
3. Budeš mít klíče k otvírání a zavírání.
4. Pas beránky mé!
5. Církev bude trvat až do skonání světa, a já budu stále s vámi.

Nyní pozor! Jak může státi pevně a dlouho dům bez základů? Jak by mohlo býti nějaké království, aniž by měl někdo moc vydávat a rušit zákony? Jak by mohlo být stádo bez pastýře? Je-li Petr základem a drží-li v rukou klíče budovy, jež má trvati do konce světa..., vyvoďte sami důsledek!

— Pak i Petr musí trvat do konce světa!

— Než víme, že Petr byl smrtelný, že mu Ježíš

předpověděl, jakou smrtí zemře, a že opravdu zemřel. Co z toho plyne?

— Plyne z toho, že je jen tento jediný způsob, jak rozuměti slovům Ježíšovým: Ty, Petře, budeš pastýřem, základem, strážcem atd., dokud budeš žít! Po tobě však nastoupí jiný a pak zase někdo jiný, a tak to půjde stále, pokud bude trvat Církev, čili až do konce světa.

— Správně! Ježíš neřekl sice přímo tato slova: „B u d e š m í t i n á s t u p c e“, ale užil slov, jež mají též smysl.

— A měl skutečně nástupce?

— Ovšem! Kolem roku 90. po Kristu, když v Efesu žil ještě apoštol sv. Jan jen několik hodin cesty po moři od Korintu, poslali korintští křesťané do Říma posly s dotazem, jak mají vyřešiti spor, který mezi nimi vznikl.

V Římě již tehdy nebylo sv. Petra, neboť ten zemřel při nejmenším před 20 lety. Byl tam však po něm biskupem křesťanské obce jistý Klement, který Ježíše nikdy neviděl. Ten vyslechl záležitost, prozkoumal ji a pak poslal do Korintu list, v němž vážně pokáral svářící se křesťany.

— A co oni?

— Vzali si k srdci jeho napomenutí a žili zase v pokoji.

— Což ten Klement měl větší autoritu než sv. Jan Evangelista?

— Jistě! Tolik je pravda, že se Korintští obrá-

tili na něho a ne na sv. Jana. Co z toho nutno vyvodit?

— Že Klement měl takovou autoritu, poněvadž byl nástupcem sv. Petra.

— Zajisté!

— A odkud se vzalo slovo „p a p e ž“ ?

— Papež je slovo, pocházející z Východu, arci v podobě poněkud pozměněné. První křesťané oslovovali kněze syrským jménem A b b a . Toto slovo najdeme i v evangeliu, kde Ježíš praví v zahradě Getsemanské: „Abba, všechno je možné tobě; odejmi tento kalich ode mne!“ A evangelium praví: A b b a z n a m e n á O t e c . Toto slovo latinští národové časem pozměnili a tak vzniklo slovo P a p a , naše p a p e ž . (Mar. 14, 36.)

— Tedy papež znamená totéž co otec?

— Ano! A skutečně my nazýváme papeže S v a - t ý m O t c e m !

— Ale nezdá se to přeháněním a pochlebováním nazývat svatým č l o v ě k a , který je ještě na živu?

— Jen uvažte! Mnoho papežů bylo prohlášeno za svaté, byli tedy svatými i za svého života. A pak, název S v a t ý dáváme papeži ze dvou důvodů:

1. protože je strážcem nauky a svátostí Kristových, které jsou nejvyšší svaté;

• 2. protože je učitelem a otcem skoro 350 milionů lidí, kteří jsou všichni povoláni k svatosti a z nichž skutečně je mnoho svatých.

— Í my chceme býti oddanými dítkami našeho sv. Otce Pia XII. Budeme ho poslouchat a za něho se modlit!

* *

— Když Pán Ježíš řekl: „Ty, Petře, budeš prvním, základním kamenem budovy Církve: Pas beránky mé! Dám ti klíče království nebeského“, — chtěl, aby bylo mnoho budov, mnoho stád a mnoho království?

— Ne, ta slova znamenají, že má býti jen jedna budova, jedno stádo a jedno království!

— Dobře! Tak vidíte, že pravá Církev Ježíše Krista musí býti jen jedna, čili musí být stejná ve všech končinách země:

1. Musí všude učiti týmž pravdám (jednota učení).

2. Musí udíleti tytéž svátosti (jednota kněžství).

3. Její členové musí poslouchat týchž pastýřů (jednota řízení).

Mohou se tedy nazývat pravými křesťany ti, kteří nejsou spojeni s papežem? Najisto ne, neboť ruší jednotu, kterou chtěl míti Ježíš Kristus.

Uvažte dále, jaký cíl sledoval Ježíš při zakládání Církve: pochopíte hned, že musí být svatá, poněvadž nejsvětější je její Zakladatel, svaté je její učení, k svatosti i svatému cíli v nebi vede své údy, a to prostředky svrchovaně účinnými, zvláště svatými svátostmi a konečně poněvadž

svatými jsou mnozí její členové, o čemž svědčí i zázraky.

Církev je pak založena pro všechny lidi, neboť Ježíš Kristus pravil: „Učte všechny národy!“ a „Budete mi svědky až do končin země!“ (Mat. 28, 19; Skutky 1, 8.) Jestliže to tak řekl, znamená to, že jeho Církev je založena pro všechny národy a časy. Církev je tedy o b e c n á t. j. k a t o l i c k á .

Konečně, jak poznáme učení Ježíše Krista?

— Čtením evangelií!

— Evangelia však napsali dva apoštolové (Jan a Matouš) a dva učedníci apoštolů (Marek a Lukáš).

— Proto bez apoštolů bychom neznali učení Ježíše Krista. A proto též učení, jež jsme přijali od apoštolů, je vlastně od samého Ježíše Krista.

Z toho plyne, že pravá Církev musí být a p o š t o l s k á , t. j. musí navazovat přímo na apoštoly!

A nyní vidíte, že netřeba dlouho mudrovat nad tím, kdo má tyto 4 známky! — Jednotu nemají protestanti, neboť věří každý něčemu jinému. Nemají ani tak velkou svatost jako katolíci, neboť zrušili všechny světce a tak se jaksí osvobodili od povinnosti usilovat o svatost. — Nekatolíci vůbec nemají všeobecnost, poněvadž se jejich sekty nazývají zvláštními jmény: církev anglikánská, luteránská, ruská, řecká a pod., zatím co nikdo nemůže říci o církvi katolické: je to církev

italská, francouzská, česká atd., neboť jedině ona je povznesena povahou svého učení nad všechny národnostní zájmy.

Obcování svatých.

— Dnes si promluvíme o obcování svatých!

— Co je to vlastně „obcování svatých“?

— Pohleďte! „O b c o v á n í“ je od slova obcovati a toto pochází od slova obecný, to je společný.

Řekneme-li, že něco je obecné nebo obecní, chceme tím říci, že je to pro všechny nebo pro mnoho lidí, na př. obecná škola, obecná Církev (katolická); obecní jsou pozemky, budovy a p., poněvadž náležejí obci. O b e c je právě společenství obyvatel v jednom bydlišti, poněvadž tam jsou společné ulice a náměstí, voda atd. Ale i obce mají své společné zájmy, sdružují se proto v o k r e s y, okresy zase v ž u p y...

To, co jsme řekli o společnosti civilní, lze říci i o společnosti náboženské, již je C í r k e v k a t o l i c k á !

Církevní obce se nazývají f a r n o s t i, v jejichž čele stojí faráři.

Více far tvoří dohromady d i e c é s i, jejíž hlavou je biskup. Několik diecézí dohromady tvoří a r c i d i e c é s i; její hlavou je arcibiskup, primas nebo patriarcha. Všechny arcidiecése a diecése dohromady tvoří Církev, jejíž hlavou je papež.

Které však bohatství je obecné neboli společné?

— Ježíš Kristus!

— Ano, Ježíš Kristus! Ale není to Ježíš, jen pokud je přítomen v Nejsv. Svátosti Oltářní, ale také pokud spojuje naše duše poutem lásky se svým Srdcem, takže s nimi tvoří jedinou věc. Toto pouto, které spojuje duše s Ježíšem, se jmenuje láska nebo přátelství Boží neb též milost.

— Co je to milost Boží?

— Vzpomeňte si na to, co praví katechismus: Milost posvěcující je nadpřirozený dar, který nás činí dítkami Božími, chrámy Ducha svatého a dědici nebe.

— A stačí přijmouti křest, abychom byli v milosti posvěcující?

— Ano, stačí! Ale nesmíme ji ztratit těžkým hříchem! Jestliže se pokřtěné duše, mající milost, nazývají s v a t ý m i, pak obcování svatých znamená: duchovní spojení všech křesťanů, kteří jsou v milosti Boží. Hříšníci jsou tedy vyloučeni z obcování svatých; ano, jsou mrtvi, poněvadž v nich neproudí b o ž s k ý ž i v o t, který se jmenuje milost.

— Je nějaký rozdíl mezi svatými, jejichž památku se církev připomíná v svém kalendáři, a těmi, o kterých se nezmiňuje?

— Ano, je mezi nimi rozdíl! První jsou prohlášeni za svaté od Církve, jsou ctěni na oltářích a máme o nich jistotu, že jsou v nebi. Druzí jsou

také svatí, protože žili a zemřeli v milosti Boží, ale Církev je nemůže pozvednout k úctě oltářů, poněvadž nemá dostatečných důkazů, že jsou v nebi.

— Obcování svatých je tedy něco jako komunismus?

— Ano, je to pravý komunismus, a l e k o m u - n i s m u s d u c h o v n í . Komunisté chtějí, aby všechny hmotné statky byly všem lidem společné. Ale poněvadž hmotné věci jsou takové povahy, že má-li je jeden, nemůže je mít zároveň druhý, je komunismus dober hmotných jen bláhová touha, kterou nebude možno nikdy uskutečnit.

— Pak není možný ani komunismus duchovní!

— Proč?

— Protože mám-li nějaké duchovní dobro já, nemůže ho mít současně druhý!

— Jen pozor! Dobra duchovní jsou pravým opakem dober hmotných! Já mohu mít všechna duchovní dobra, aniž je ubírám tobě, a ty bys je mohl mít také všechna, aniž bys je ubíral mně nebo jiným. Vysvětlím vám to! Ty půjdeš k sv. přijímání. Vedle tebe přiklekne i tvůj přítel, aby přijal Svátostného Ježíše. Ty přijmeš celého Krista, poněvadž ve svaté Hostii je Ježíš Kristus živý, a tedy celý! Z téhož důvodu přijme tvůj přítel také celého Krista!

Vidíš tedy, že oba máte celého Pána Ježíše, a neubíráte si ho jeden druhému!

Jiný příklad! Modlíš se k P. Marii. Ona jako dobrá matka pozorně naslouchá tvé prosbě. Jestliže ji v témž okamžiku prosí někdo jiný, myslíš, že ona nechá tebe, aby vyslechla zase jeho? Kdyby to bylo na této zemi, jistě by tomu tak bylo; avšak P. Maria již není na této zemi. Je ve vlasti duchů, kteří mohou naslouchat milionům a milionům modliteb, aniž se unaví nebo zmatou! Tak může křesťan říci: Nebeska Matka patří celá mně — a nemusí mít strach, že ji ubírá druhým. To, co říkáme o P. Marii, platí o svatých a ostatních svatých věcech, které náleží všem křesťanům!

*

— Dobře! Ale chtěli bychom vědět, zda nás tomu učí sám Bůh!

— Otevřme tedy evangelium a čtěme: Ježíš řekl: „Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti; Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůže činiti nic. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest; i uschne a seberou ji a vrchnou na oheň, a bude hořeti.“ (Jan 15, 5.) A vy víte, že míza, která prochází kmenem, prospívá všem ratolestem a ty že odumírají, nejsou-li spojeny s kmenem. Jindy prosil Ježíš svého Otce takto: „Prosím za ty, kteří uvěří ve mně, aby všichni byli jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě!“ (Jan 17, 20.) A jsme jisti, že Ježíš dosáhl touto modlitbou od Otce toho, oč prosil, poněvadž nemůžeme připustit, že by Syn Boží prosil nadarmo! Bylo to, jako

by řekl: „Tak jako já a ty, Otče, jsme jedna věc, tak také jsme jedna věc já a všichni, kteří ve mne opravdu věří!“

Svatí na oltářích.

— Proč Církev katolická prohlašuje stále nové a nové světce, zatím co jiné církve, jak se zdá, již od toho upustily?

— Dobře! Hned si to povíme! Já se vás budu tázat a vy mi budete odpovídat. Kdo je světec?

— Nevíme to přesně, ale zdá se nám, že nejsme daleko od pravdy, řekneme-li: Světec je člověk, jehož duše je v milosti Boží.

— Správně! Ale myslím, že již dobře nevíte, co je to milost Boží.

— Víme to! Milost Boží je nadpřirozený dar, který nás činí dítkami Božími!

— Tedy k svatosti je třeba být v milosti Boží. Co to tedy znamená, když řeknu: Tato společnost nemá svatých?

— Znamená to, že v té společnosti není nikdo v milosti Boží!

— Když tedy říkáme, že nekatolické společnosti nemají světců, chceme tím říci, že mezi těmito lidmi není nikdo v milosti Boží?

— Ano, právě to chceme říci!

— A já vám říkám, že to není pravda! Kdo vás může ujistit, že jen mezi katolíky jsou duše v mi-

losti Boží? Což vám to přišel říci sám Pán Bůh?

— Máte pravdu, ale my myslíme, že tomu tak musí být, poněvadž jsme vždycky slyšeli, že pouze katolíci mají svaté!

— Abychom si rozuměli, musím připomenout, že svatí, o kterých mluvíme, jsou ti, které Církev zařadila do knihy, zvané *S e z n a m s v a t ý c h* (*K á n o n*), a proto se říká, že jsou svatořečení či kanonisováni. To však neznamena, že by nebylo jiných duší v milosti Boží, a tedy v nebi. I mezi křesťany nekatolíky jsou jistě mnozí v dobrém smýšlení o své víře, a proto mohou být v milosti Boží, jestliže přijali platně křest a vzbudili dokonalou lítost, když se dopustil hříchu!

— Tedy jsou dva druhy svatých?

— Ano, dva druhy: prohlášení za svaté a neprohlášení. Katolíci mají mnoho světců obojího druhu. Nekatolíci nemají sice prohlášené za svaté, ale mají jistě neprohlášené!

— A proč je neprohlásí za svaté?

— Poněvadž říkají, že by křivdili Bohu, kdyby se klaněli svatým. Je to pravda?

Předně: Je pravda, že se katolíci klanějí svatým?

— Není to pravda! Katolíci uctívají svaté, ale neklanějí se jim.

— Zapamatujte si tato dvě slova:

Klanění, vyhrazené jedině Bohu, se nazývá kult „latrie“

Úcta vzdávaná svatým, protože jsou miláčky

Božími, kteří došli úzkého spojení s ním, nazývá se kult „dulie“

— Ale přece se zdá, že nekatolíci nemají ve všem nepravdu, když říkají: Můžeme-li jednati s Bohem jako s bratrem, nač bychom se měli utíkat ještě k svatým?

Vždyť to připadá, jako by chtěl někdo v noci číst mermomocí při světle loučky, která víc čadí než svítí, místo aby si rozžal elektrickou lampu.

— Vidím, že z vás budou velcí myslitelé! Jenom je třeba uvažovat také podle pravdy! V minulých nocích svítil krásný měsíc. Když jste chodili v noci po venku, byli jste rádi, že vám na cestu tak pěkně svítí?

— Ovšem, měsíc je právě na to, aby osvětloval noc!

— A má měsíc od sebe světlo, které vysílá na zem?

— Ne! Učili jsme se přece ve škole, že měsíc nemá vlastního světla, ale odráží světlo, přicházející od slunce.

— A teď mně řekněte: Křivdíme slunci, užíváme-li měsíčního světla?

— Proč bychom mu křivdili?

— Protože by slunce mohlo říci: Cožpak já vám samo nestačím se svým světlem? Proč chodíte žebrať o nějaký ten paprsek k chudáku měsíci?

— Zdá se nám, že by slunce nemělo důvodu, proč si stěžovat!

— A proč ne?

— Poněvadž všechno světlo, které měsíc vysílá, pochází od slunce samého!

— Výborně! Chytli jste se konečně sami do pasti! Od koho pochází světlo, které ozařuje Pannu Marii a svaté?

— Pochází od Boha, poněvadž, jak jsme se učili, být svatým znamená být v milosti Boží.

— Proč by se tedy měl Bůh cítit uražen, když křesťan obdivuje a ctí jen jeho milost v osobách, které mu lépe sloužily a více ho milovaly?

— Teď jste nás opravdu dostal! Už budeme vědět, jak odpovědět nekatolíkům, když nám budou vytýkat úctu, kterou prokazujeme svatým.

— Jak jim odpovíte?

— Odpovíme jim, že když uctíváme P. Marii a svaté, neděláme nic jiného, než že říkáme Bohu: Chválíme veškerou dobrotu a milost, kterou jsi svatým udělil, a zároveň velebíme i tvou moudrost a tvou moc, kterou jsi na nich ukázal.

— Dobře! Ale co odpovíte, když vám řeknou, že Ježíš Kristus je jediný prostředník mezi Bohem a lidmi?

— Odpovíme, že svatí jsou zase prostředníky mezi Ježíšem Kristem a lidmi!

— A co, když budou po vás chtít nějaký důkaz z evaneglia, že Pán Ježíš opravdu nemá nic proti tomu, aby mezi ním a lidmi byli nějakí prostředníci?

— Připomeneme, že na svatbě v Káni učinil Pán Ježíš velký zázrak na přímlovu Panny Marie.

— Dobře! A můžete ještě dodat, jak jednou přišli nějací pohané a přáli si spatřit Ježíše. Protože sami neměli odvahu k němu se přiblížit, požádali apoštola Filipa, aby jejich přání oznámil Ježíšovi. A Pán Ježíš neřekl Filipovi: „Nestarej se o to, po čem ti nic není!“ (Jan 12, 20.)

Konečně můžete říci, že kdyby se měl nyní Pán Ježíš cítit dotčen, že se k němu křesťané obracejí prostřednictvím svatých, pak by byl jistě na této zemi konal všechno sám a nevolal k sobě apoštolů a učedníky!

— A nemohl vykonat všechno sám?

— Jistě, že mohl, poněvadž Bohu není nic nemožné! Ale je jisté, že nechtěl konat všechno sám! Tolik je pravda, že poručil apoštolům, aby šli do celého světa a kázali evangelium všem národům. To jest důkaz, že chtěl ponechat trochu práce také druhým, a tedy že chtěl, aby se dostalo něco cti i těm, kteří budou pracovat v jeho jménu.

Maria, Matka Ježíšova

— Pamatujete si, jaký závěr jsme posledně učinili?

— Ano! P. Maria a svatí zasluhují naši úcty, poněvadž i na ně padá část světla, které vyzařuje Ježíš Kristus. P. Maria i svatí byli by tmou a bez ceny, kdybychom se na ně nedívali ve světle Ježíšově.

— P. Maria a svatí jsou tedy prostředníky mezi Ježíšem a námi. A víte proč? Protože Pán Ježíš chtěl, aby jeho učení a jeho milost došla k lidem škrze jisté prostředníky, jakými jsou: papež, biskupové, kněží átd. K tomu se chtěl stát naším bratrem prostřednictvím P. Marie. Je tedy docela přirozené, že nám Pán Ježíš rozdává rád mnoho milostí prostřednictvím své a naší Matky Panny Marie.

— Nazývá Církev zvláštním jménem úctu, prokazovanou Panně Marii?

— Ano! Církev Bohu vzdává úctu klanění (kult latrie), svaté ctí (kult dulia) a Panně Marii vzdává zvláštní, větší úctu než svatým, která se nazývá k u l t h y p e r d u l i e . Je to pro zvláštní přednost, kterou byla jakožto Rodička Boží významována přede všemi ostatními tvory. A víte, která je největší její výsada z tolika jiných?

— Víme! Panna Maria se narodila bez dědičného hříchu!

— Ještě více! Nejen že se narodila bez poskvrny dědičného hříchu, ale byla i bez něho p o č a t a . Tato výsada se nazývá Neposkvrněné početí Panny Marie.

— A proč je tato výsada tak veliká?

— Poněvadž P. Maria nebyla ani na okamžik v nepřátelství s Bohem. Měla stále milost, která činí lidi svatými a nazývá se proto milost posvěcující.

— A co zlého by se bylo stalo, kdyby se byla narodila z dědičným hříchem v duši?

— Řekněte mi: Co učinil vtělený Syn Boží Ježíš Kristus?

— Zaplatil místo nás náš dluh svému nebeskému Otci: vysvobodil nás z otroctví ďábla, jemuž jsme propadli následkem prvotního čili dědičného hříchu.

— Dejme tomu, že by Bůh každému z vás řekl: Můžeš mne požádat a dám ti matku, jakou budeš chtít... Proč se smějete?

— Poněvadž už každý z nás má svou matku a nemůže si proto vybírat jinou!

— Máte pravdu! A každý z vás jistě miluje svou vlastní matku daleko víc než všechny ostatní matky. Ale což, kdyby vám Pán Bůh ještě před vaším příchodem na svět řekl: Můžeš si říci, jakou bys chtěl matku!? Co byste odpověděli?

— Já bych řekl: Chci matku ze všech nejbohatší!

— A já: Nejmoudřejší!

— A já: Nejhodnějšší!

— Výborně! Toto poslední přání je nejlepší! A chtěl bys ji mít velmi hodnou nebo jen-trochu?

— Co nejhodnějšší!

— Kdyby měla jen jedinou malininkou chybičku, byla by nejhodnějšší?

— Ne! I sebemenší nedostatek by působil, že by nebyla nejhodnějšší!

— A nyní uvažte! Mohl si Syn Boží vybrat pro sebe matku nebo ne, když se chtěl stát člověkem?

— Věru, na to jsme dosud ještě nikdy nepomyslili! Ano, je jisté, že si mohl vybrat matku, jakou sám chtěl!

— A jakou chtěl matku? Bohatou, moudrou?

— Ne, hodnou a dobrou!

— Nejlepší ze všech žen, bez nejmenší poskvrny?

— Jistě, bez sebemenší poskvrny!

— Vidíte, proto chtěl Ježíš, aby jeho Matka byla bez poskvrny čili Neposkvrněná. A proto i také Archanděl Gabriel oslovil: „Buď zdráva, m i l o s t i p l n á !“ Chápete přece, že se neslušelo, aby ďábel mohl říci: „Měl jsem v své moci ženu, která byla Matkou Boha, který přišel zničit mé království!“

— Máte plnou pravdu! A kdy se slaví tento svátek?

— Víte, že každý člověk, než se narodí, žije devět měsíců v lůně své matky. Tak tomu bylo i s Pannou Marií! Kdy se narodila Panna Maria?

— To víme! Narození Panny Marie se slaví 8. září.

— Od toho počítejte devět měsíců nazpět a vyjde vám...

— 8. prosinec!

Znovuzrození.

— Musila být nejsvětější a neposkvrněná Panna Maria pokřtěna?

— Ne! Panna Maria křtu nepotřebovala, poněvadž neměla dědičného hříchu!

— A proč my potřebujeme křtu?

— Protože se všichni rodíme s dědičným hříchem!

— Vzpomínáte si ještě z katechismu, co v nás působí křest svatý?

— Ano! Křtem svatým se stáváme dítkami Božími a...

— To mi zatím stačí! Uvažujme o tom trochu! Jestliže se křtem stáváme dítkami Božími, co se vám zdá? Byli jsme před křtem živi nebo mrtvi?

— S jednoho hlediska jsme byli živi, s druhého mrtvi!

— Ano, byli jsme živi tělesně, ale mrtvi duševně, takže naše křesťanské matky mohly říci: Toto dítě je živé podle těla, ale mrtvé v duši.

— Nyní je jasné, proč nás brzo po narození nesli ke křtu. Bylo to zajisté bolestné a trapné vidět před sebou tělesně zdravé a silné, avšak duševně mrtvé!

— Vidíte, těchto myšlenek můžete použít jako odpovědi na námitku, že by Církev katolická měla počkat se křtem, až dítě dospěje. Co myslíte: jedná Církev správně, když křtí děti brzo po narození?

— Myslíme, že jedná docela správně, a to ze dvou důvodů:

1. Dítě přijde přímo do nebe, jestliže zemře;

2. Nikdo není tak pošetilý, aby odmítal tak veliký dar, jakým je synovství Boží.

— A přece jsou takoví pošetilci! Nedbejme toho, co říkají, ale buďme vděční za to velké štěstí, jež se nám všem dostalo! Když svatý Ludvík, král francouzský, posílal svého syna ke křtu svatému, chtěl, aby ho provázel velmi přepychový a skvělý průvod. Když se pak jedna kněžna vrátila s malým princem v náručí do paláce, kázal ho král položit na bohatý trůn. Pak shromáždil u trůnu všechny šlechtice svého dvora a řekl jim: „Pánové, pokloňme se před tímto malým dítkem; neboť vyšlo z paláce jako dítko královské a vrátilo se jako dítko Boží!“

— A víte, jak se říká tomu, kdo se po druhé narodil?

— Ano, znovuzrozený!

— Pamatujte si, že jste všichni znovuzrozeni a že máte žít tak, abyste nikdy nezemřeli! Kdybyste však na neštěstí zemřeli duševně těžkým hříchem, musíte se ihned obrodit dobrou svatou zpovědí!

— A víte, jak se udílí křest?

— Několikrát jsme sice viděli křtít, ale musíme se přiznat, že jsme tomu mnoho nerozuměli.

— Ale jistě jste rozuměli té nejdůležitější části, když kněz lil na hlavu křtěnce vodu a pravil: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Duha svatého.“

— Tomu jsme rozuměli, ale to ostatní byste nám měl vysvětlit!

— S radostí! Mám zde knihu, zvanou R i t u á l, a z ní vám přeložím latinské znění modliteb do češtiny!

Dávejte tedy pozor!

Kmotr a kmotra přinesou dítě do kostela. Přijdou do sakristie a tu již stojí pan farář a klade hned dítěti několik otázek. Ono ovšem nemůže ještě odpovídat, ale odpovídají za ně kmotrové. Poslechněte tuto krátkou rozmluvu:

K n ě z : Co žádáš od Církve Boží?

D í t ě (totiž kmotr): Víru!

K.: Víra co tobě dá?

D.: Život věčný!

K.: Chceš-li tedy vejíti do života věčného, zachovávej přikázání: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své i ze vši mysli své a bližního svého jako sebe samého!

Po těchto slovech kněz třikrát vdechne dítěti do tváře.

— Jaká to zvláštnost! Proč to?

— Protože evangelium praví, že Pán Ježíš, když předával apoštolům svou moc, dechl na ně, aby přijali Ducha svatého.

— A proč třikrát?

— To ke cti Nejsv. Trojice. Při vdechnutí říká tato slova: „Vyjdi z tohoto dítěte, duchu nečistý, a postup místo Duchu svatému Utěšiteli!“ Před

křtem svatým totiž přebývá v duši ďábel, po němž teprve přichází do ní Duch svatý.

— A přichází hned?

— Ne! Přijde až po skutečném udělení křtu sv. Potom žehná kněz dítě palcem na čele a na prsou znamením sv. kříže a praví: „Přijmi znamení kříže jak na čelo, tak i na srdce, osvoj si věrnost v nebeských přikázáních a takových buď mravů, abys mohl býti chrámem Božím!“

A pak se modlí takto: „Modlitby naše, prosíme, Pane, milostivě vyslyš a tohoto svého vyvoleného (Aloise, Antonína, nebo tuto svou vyvolenou Marii, Annu), jemuž bylo vtisknuto znamení kříže Páně, ustavičnou mocí ochraňuj, aby si uchoval základ veliké slávy tvé a plnění tvých přikázání si zasloužil dospěti slávy vzkříšení. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“

Pak položí ruku na hlavu dítěte a praví: „Všemohoucí věčný Bože, Otče Pána našeho, Ježíše Krista, račiž shlédnouti na tohoto služebníka svého N. (tuto služebnici svou N.); jehož jsi povolal k počátkům víry! Zapuď od něho všechnu slepotu srdce, roztrhej všechna osidla satanova, jimiž byl spoután! Otevři mu, Hospodine, bránu své dobroty, aby obdařen znamením tvé moudrosti, byl beze všech odporných žádostí a v libé vůni tvých přikázání rád tobě sloužil v tvé Církvi a denně víc a více prospíval. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“

- Jak krásné to modlitby! Velmi se nám líbí.
A co se dělá potom?
- Pak vezme kněz trošku soli...
- Trochu soli? A co s ní dělá?
- To vám řeknu až příště!

Sůl.

— Jsme velmi zvědaví, co nám řeknete o té soli, u níž jsme posledně přestali!

— Dobře. Přečtěme si spolu slova Rituálu!

„Kněz posvěť sůl pro křtence slovy: Zažehnávám tě, stvořená soli, ve jménu Otce všemohoucího, pro lásku Pána našeho Ježíše Krista a v moci Ducha sv.; zažehnávám tě pro Boha živého, pro Boha pravého, pro Boha svatého, jenž tě stvořil k ochraně pokolení lidského, a přál si, abys byla posvěcena od jeho sluhů k dobru lidu, přijímajícího víru, aby ses ve jménu Nejsv. Trojice stala spasitelným prostředkem k zahnání nepřítele. Proto tě prosíme, Pane Bože náš, abys posvětil svým posvěcením, požehnal svým požehnáním tuto sůl, aby se stala dokonalým lékem, působícím v srdcích těch, kteří ji přijmou, ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, který přijde soudit živé i mrtvé a svět ohněm. Amen.“

— Rozuměli jste?

— Trochu! Co znamená zažehnávat sůl?

— Znamená to zahánět zlého ducha! Sůl se tak stává spasitelným prostředkem k zapuzení nepří-

tele. To však neznamená, že by sůl sama od sebe měla tuto moc. Ale poněvadž sůl chrání pokrmy před zkázou a činí je chutnými proto Církev svatá svým požehnáním dává jí moc proti zlému duchu.

Pokračujme!

„Kněz vezme palcem a ukazováčkem trochu posvěcené soli a vloží ji dítěti do úst...“

— Dítě se dá do křiku a ušklíbá se.

— Ovšem! Ale na tom vůbec nezáleží. Tak již začíná něco trpět pro Krista Pána!

Když vkládá sůl do úst dítěte, říká tato slova: „Přijmi sůl moudrosti; buď ti k užitku pro život věčný!“ Přisluhující odpoví: „Amen.“ Kněz praví znova: „Pokoi s tebou!“ a ministrant odpoví: „I s duchem tvým!“

Kněz pokračuje a modlí se takto: „Bože otců našich, Bože Zakladateli veškeré pravdy, pokorně tebe prosíme, račiž na tohoto svého služebníka N. (tutou svou služebnici N.) milostivě shlédnouti; ne-nechávej ho déle lačněti, když okusil této první krmě soli, a nasyt' ho nebeským pokrmem, aby vždy horlivý duchem, utěšen nadějí neustále sloužil tvému jménu. Doved' ho, Pane, prosíme, ke koupeli znovuzrození, aby si zasloužil z tvými věrnými dosáhnouti věčné odměny tvých zaslíbení. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“

— Jak krásná modlitba! Vysvětlete nám ji trochu! Co značí slova: „Prosíme tě, nenechávej ho déle lačněti!“

— To neznamená, aby déle nelačněl po pokrmu tělesném, nýbrž aby se nedal oklamat různými svody světa a po nich netoužil, nezaměřoval je se svým cílem a nezapomínal, že tímto cílem jest Bůh. Kdo okusí pozemských věcí a pro ně zapomene na Boha, podobá se tomu chlapci, který na cestě ze školy uviděl motýla a pustil se za ním. Běžel přes pole a louky, až byl celý zpocený a ušpiněný. A když ho chytil, viděl, že má v ruce jen špinavého červíčka a na prstech trochu lesklého prášku... Řekl si: „To jsem toho chytil! Ale co teď? Kde jsem?“ Díval se kolem, ale nemohl již nalézt zpáteční cestu domů...

— To nám vyprávíte nějakou pohádku, vidíte?

— Ano, je to pohádka, která se však uskutečňuje velmi často, a to nejen mezi malými, ale i u velkých.

Ten chlapec byl zajisté nemoudrý, „dostal a si málo soli.“ A co vy, drazí čtenáři, chcete vědět, zda vám pan farář dal mnoho nebo málo soli? Přemýšlejte, zda nepovažujete za svůj cíl věci tohoto světa, ač jsou jen prostředkem na cestě k Bohu!

— Rozumíme: Sůl znamená pravou křesťanskou moudrost, která žádá, abychom se zpovídali dobře a přistupovali k sv. přijímání. Ale proč jenom míříte vždycky k této věci?

— Poněvadž veškerá křesťanská moudrost záleží v tom, abychom žili v milosti Boží.

— Zachováme se vždy podle toho!

— Z toho se pak pozná, že jste dostali hodně „soli“!

Světlo.

— Rádi bychom teď věděli, co následuje po vložení soli do úst dítěte?

— Dobře, přikročíme k dalším obřadům! Vzpomínáte si jistě, že kněz nejdříve světí a zažehnává sůl. Nyní zažehnává a vyhání ďábla i z těla dítěte. Jen poslechněte, jaké „p o k l o n y“ pronáší kněz k ďáblu: „Vymítám tě, zloduchu nečistý, ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, abys vyšel a vzdálil se od tohoto služebníka Božího!“ Ten ti to rozkazuje, zlořečený satane, jenž kráčel suchou nohou po moři a jenž zachytil tonoucího Petra. Proto, zlořečený duchu, uznej své odsouzení a vzdej čest Bohu živému a pravému, čest Ježíši Kristu, jeho Synu, a Duchu svatému a vzdal se od tohoto služebníka Božího, jehož Bůh a Pán náš Ježíš Kristus povolal k své svaté milosti, k svému požehnání a ke křestnímu prameni!“

— To jsou už pořádná slova proti ďáblu! To znamená mluvit jasně! Ale když se nad tím člověk trochu zamyslí, přejde ho smích, ba zmocní se ho hrůza při pomyšlení, že v něm také přebýval tento zlořečený satan.

— Máte pravdu! Ale pamatujme, že s těžkým hříchem se ďábel zase vrací!... Čtěme teď dále: Kněz žehná dítě na čele znamením sv. kříže a praví: „Toto znamení svatého kříže, jímž znamenujeme jeho čelo, ať se nikdy, prokletý ďáble, neodvážíš zhanobit! Pro Krista Pána našeho. Amen.“

— Teď chápeme, proč kněží učí, že znamení sv. kříže jest v pokušeních neomylným prostředkem k zahnání ďábla. Kdykoliv se octne před křížem Kristovým, vzpomene si, že musel při křtu svatém naše tělo opustit.

— Jen vždycky jednejte podle toho po celý život!

Ale jak si máme počínat ve veřejnosti? Tam se přece nemůžeme žehnat!

— Někdy to jde, ale když to není vhodné, můžete udělat palcem pravé ruky křížek na prsou a pomyslit si: „Pane Ježíši, pro svůj kříž, zažeň ode mne ďábla!“ Tento zbožný úkon jest velmi důležitý, a přece jen málo lidí si dovede takto chytře v pokušeních pomoci!

— Ale my vám slibujeme, že to budeme tak dělat!

— Výborně, tak se to patří! A teď pojďme dále! Kněz klade ruku na hlavu dítěte a praví: „Věčnou a nejvyšší spravedlivou dobrotivost tvou, Hospodine svatý, všemohoucí Otče, věčný Bože, původce světla a pravdy, vroucně vzývám, abys tohoto služebníka svého N. (tuto služebnici svou N.) račil osvítiti světlem svého rozumu; očisť jej

a posvěť; dej mu pravé vědění, aby se stal hodným tvého křtu a držel se pevné naděje, pravé rady a svatého učení. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“

Pak vloží na křtěnce jeden konec štolý, čímž ho vybízí, ba takřka táhne a zároveň opravňuje ke vstupu do domu Božího a k obrozujícímu prameni. Štola je totiž odznakem Boží moci, kterou kněz zákonitě jménem Božím vykonává. Při tom praví: „Vejdí do chrámu Božího, abys měl podíl s Kristem v životě věčném! Amen.“

Všichni vstoupí do chrámu a jdou ke křtitelnici.

Ale dříve než dítě přijme křest a je přijato do lůna Církve, je třeba, aby ústy kmotrů složilo vyznání víry. Kmotr se tedy cestou po kostele modlí „Věříím v Boha“, jež je souhrnem článků víry, a pak „Otče náš“, v němž jsou shrnuty modlitby a jímž vyznává svou naprostou důvěru v Boha, jenž má být jeho Otcem v plnějším smyslu.

U křtitelnice kněz praví: „Vymítám tě, duchu nečistý, ve jménu Boha Otce všemohoucího, ve jménu Ježíše Krista, jeho Syna, našeho Pána a Soudce, a mocí Ducha sv., abys odešel od tohoto tvora Božího, jehož náš Pán povolal do svatého svého chrámu, aby se stal chrámem Boha živého a Duch sv. přebýval v něm. Pro Krista Pána našeho, jenž přijde soudit živé i mrtvé a svět ohněm. Amen.“

— Z těchto krásných modliteb je vidět, jak velkou úctu má mít člověk k svému tělu, uváží-li, kolik posvátných úkonů bylo nad ním vykonáno. Je vskutku nedůstojné, zhanobit tento stánek Boží a přibýtek Ducha svatého!

— Vždyť vy mi berete tato slova z úst! Nyní přicházíme k nejdůležitější části této svátosti, jež rodí křesťany. Dítě se odříká ďábla i všech skutků jeho i veškeré nádhery jeho. Poté kněz namočí palec v nadobce s olejem, zvaným olej „katechumenů“, a maže dítě na prsou a na zádech mezi lopatkami, pronášeje tato slova: „Maži tě olejem spásy v Kristu Ježíši, Pánu našem, abys měl život věčný. Amen.“

— Proč je maže olejem?

— Z dvojího důvodu. Víte, že se oleje u starých národů užívalo k pomazání na krále a kněze.

— Pak to znamená, že i my jsme králi nebo kněžími!

— Ovšem, že jsme! Stáváme se kněžími, poněvadž křtem sv. dostáváme právo k přijímání všech ostatních svátostí. Stáváme se i králi, poněvadž se stáváme dítkami Božími a bratřími Ježíše Krista, který jest Král králů.

— A jaký je druhý důvod mazání olejem?

— Poslyšte! Dnes svítíme elektřinou, plynem nebo svícemi; ale za starých časů jediným osvětlovacím tělesem byla olejová lampička. Tedy mazání olejem znamená též toto: musíš svítit světlem

dobrého příkladu, aby se špatní při pohledu na tebe polepšili a dobří ještě více zdokonalili.

— Už rozumíme! Můžete pokračovat!

— Nyní přijde to nejdůležitější! Dosud bylo dítě v poddanství ďábla a mrtvé vzhledem k milosti Boží. Ale zakrátko se stane svobodným dítětem Božím. Proto kněz odkládá fialovou štolu a bere si bílou.

— Proč tato změna barvy?

— Nuže, která barva je radostnější, bílá nebo tmavá?

— Ovšem, že bílá!

— Tu osloví kněz křtence jménem, které se mu dává a táže se: „Josefe, ... věříš v Boha Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země?“

A dítě ústy kmotrů odpovídá: „Věřím!“

Kněz pokračuje: „Věříš v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, narozeného a ukřižovaného?“ — Věřím!“

A po třetí: „Věříš i v Ducha sv., svatou Církev obecnou, svatých obcování, hříchů odpuštění, těla vzkříšení a život věčný?“ —

Věřím!“

— Totéž se říká i na Nový rok!

— Ovšem, na Nový rok se koná přece obnovení křestního slibu!

— Dále se táže kněz takto: „Josefe, Jane, ... chceš být pokřtěn?“ A kmotr odpoví za dítě: „Chci!“ Nyní podrží dítě kmotr a kmotra, kněz vezme konvičku s křestní vodou a lije

ji třikrát v podobě kříže na hlavu dítěte se slovy: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. V tomto okamžiku se zrodí nový následovník Ježíše Krista. Aby naznačil krásu jeho duše, klade kněz na dítě bělostnou roušku a říká při tom: „Přijmi roucho bílé a přines je bez poskvrny před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný. Amen.“ Pak podá kmoťtrovi rozžatou svíci se slovy: „Přijmi svíci hořící a zachovej bez úhony křest svůj! Zachovávej Boží přikázání, abys, až Pán přijde k nebeské svatbě, mohl mu jíti v ústřety se všemi svatými dvoru nebeského a byl živ na věky věkův. Amen.“ A na konec kněz praví: „Odejdi v pokoji a Pán budiž s tebou!“ — „Amen.“

Královská důstojnost.

— A teď slyšme, jaké máte těžkosti pokud jde o sv. křest.

— Některé jste nám již řekl, když jste nám vykládal obřady. Máme však ještě jednu, jež se nám opět a opět vtírá na mysl.

— Jen s ní vén!

— Tak se nám zdá, že není správné vkládat na takového človíčka povinnost křesťansky žít bez jeho svolení. Církev sv. vezme dítě a pokřtí je a tak je jaksi přinutí chtěj nechtěj být křesťanem.

— Poslechněte, něco vám povím! Nějaký král zabloudí v hlubokých lesích a vstoupí do chatrče chudého uhlíře. V kolébce uzří malého chlapečka. Oblíbí si ho a řekne otci: „Já, král, bych chtěl přijmouti toto tvé dítě za svého syna!“ Otec přivolí, král dá vyhotovit listiny a jednoho dne dá přivést chlapce do královského paláce. Tam v přítomnosti velmožů svého království jej úředně prohlásí za svého adoptivního syna. Až tento hošík doroste, co myslíte, bude rád, že ho učinili královským synem, ačkoliv nečekali, až dospěje, aby se ho mohli otázat, zdá s tím souhlasí.

— Jistě, že ano! Kdyby s tím nebyl srozuměn, byl by pořádný hlupák! Taková šťastná náhoda se stane málokdy, a proto se jí třeba hned chopit.

— Dobře! A nyní mi řekněte: Čím se stává pokřtěný člověk?

— Vzpomínáme si: Synem Božím!

— A nezdá se vám tedy, že by byli daleko většími hlupáky ti, kteří by se cítili uraženi, že byli přijati za syny Boží, než k tomu mohli dát sami souhlas? A pak, jako mají rodiče právo pomoci dětem k lepšímu postavení hmotnému, tak mají i právo dopomoci jim křtem k hojnějšímu životu duše, ač si toho děti ještě vědomy nejsou!

— Přesvědčil jste nás! Ale pokřtěný musí pak zachovávat jistá přikázání a plnit povinnosti křesťana...

— Ovšem, právě jako ten chlapec, jenž byl přijat za královského syna! Jistě, že už nemůže cho-

dit bos, s umouněným obličejem, s černými nehty atd. Musí se chovat důstojně, jak se na královského syna sluší... A kdo se odváží tvrdit, že tyto jemné mravy jsou něčím špatným a člověka nedůstojným? Jedno přísloví přece praví: „Urozenost ukládá povinnosti (chovati se ušlechtilé).“ A tak je tomu i s povinnostmi, spojenými s přijetím křtu svatého. Synové Boha nejvyššího svatého musí žít svatě!

— Máme ještě jednu těžkost! Jak to, že v prvních dobách křtili jen dospělí a nyní křtí i děti?

— Podívejte se! V prvních dobách bylo třeba se ještě před křtem přesvědčit, zda čekatel bude moci žít opravdu křesťansky. Proto se podrobovali věřící dlouhé zkoušce, zvané katechumenát.

— Co znamená to slovo?

— Poslyšte tedy! Ten, kdo chodí na katechismus, nazývá se katechumen, jako katecheta jest zase ten, kdo katechismu učí. A katechumenát znamená dobu, v níž musili katechumeni dokázat, že dovedou křesťanský žít, než se křtem křesťany skutečně stali.

— A proč se tak neděje i nyní?

— Poněvadž máme křesťanské rodiny, které se zaručují, že se postarají, aby dítě křesťansky žilo.

— A což, když rodina nechce, aby jejich dítě bylo pokřtěno?

— Pak je Církev nepokřtí! Působí jí to sice bolest, ale nekřtí je proti vůli rodičů, poněvadž by toto ubohé dítě vydávala v nebezpečí pohanského života, ač by mělo nezrušitelné znamení křesťana.

— A což, kdyby chtěl jen jeden z rodičů?

— Tu je Církev pokřtí, když jeden z nich slíbí, že dítě bude křesťansky vychováno.

— Tedy, kde nejsou křesťanské rodiny, tam se děti nekřtí?

— Arci, že ne! Na příklad mezi pohany nebo divochy v misijních územích se křtí jen ty děti, které jsou v nebezpečí smrti. Zdravé jsou křtěny až v dospělém věku, když prokáží, že znají křesťanskou nauku a dovedou podle ní žít. Někdy jsou křtěny i děti, ale pak jsou vychovávány v ústavěch, kde mohou být vyučeny v křesťanských pravdách a v životě podle nich.

— Misionář tedy nepokřtí hned na př. chlapce, když se s ním někde na své cestě pralesem setká?

— Nikoliv, poněvadž by ten ubohý chlapec ještě nedovedl žít sám, jak se na křesťana patří. Kdyby si misionáři počínali jinak, vydávali by svátost v nebezpečí znesvěcení. Církev to proto přísně zakazuje.

— Jak vidět, myslí Církev na všechno!

— Zajisté! Trvá již 2.000 let a má tedy větší zkušenosti než já nebo vy. Když tedy uslyšíte někoho posuzovat počínání Církve, řekněte mu: „Přestaň, prosím tě, s tím nerozumným tlačáním!“

— S podobnou námitkou přichází i jedna z velmi četných, protestantských sekt, baptisté neboli novokřtělci. U nich se křtí jenom dospělí. Proto nám katolíkům vytýkají, že prý děláme špatně, křtíme-li děti. Děti si ještě nejsou vědomy toho, co na sebe berou. Je prý tedy třeba křtít jen dospělé, poněvadž křest nespočívá jen v lití vody, ale i v nápravě smýšlení.

— Pak mají přece v něčem pravdu!

— Ano, je v tom trochu pravdy, ale i hrubý omyl! Co odpovíme? Předně, jak jsem vám už jednou řekl, sluší se, aby dědičný hřích, stejně jako byl na nás uvalen vůlí cizí (Adama a Evy), tak byl s nás i sňat ne vůlí naší, ale cizí (toho, jenž křest uděluje).

Pak jsme si též řekli, že křest je sice první a nejpotřebnější svátost, ale nikoliv jediná. K našemu posvěcení je tu ještě dalších šest. Konečně tou troškou pravdy, že je třeba poznat závazky a povinnosti s křtem spojené, neříkají nám nic nového. Církev svatá nečekala, až ji baptisté naučí této pravdě, ale již od prvních počátků až dodnes sama přikazuje svým věřícím, aby obnovovali křestní sliby, zvláště na začátku každého

roku, aby jim připomněla závazky, které na sebe jménem kmotrů při křtu vzali. Proto třeba klást na tuto obnovu křestního slibu velký důraz. Bohužel, že tomu tak vždycky není!

— A nyní, kolik z vás zná svého křestního kmotra? No, skoro všichni, jak vidím!

— Já ho vůbec neznám!

— Já ho znám, ale on nezná mne!

— Můj mi jenom pořád říká: Buď hodný, ale sám vůbec nežije náboženským životem!

— Můj mi nedává ani dobré rady ani špatný příklad, protože ho nikdy nevidím.

— Můj mi zas vždycky dá něco dobrého, když k němu přijdu.

— Můj mi pořád říkal: „Nechod k těm kněžím!“

— A tys ho poslouchal?

— Kdepak! Chudák, už zemřel, neznal krásu našeho náboženství, a proto tak mluvil. A co by bylo se mnou, kdybych se byl nepoznal s vámi?

— Co z toho musíte vyvodit? Že se vynasnažíte, aby se vašim dětem dostalo takového kmotra, který by byl opravdovým katolíkem a dával nejen dobré rady, ale dobrý příklad.

— Ano, to je naše pevné předsevzeti!

Biřmování — svátost Katolické Akce.

Jeden mladík mi řekl:

— Sv. Otec nás, členy Katolické Akce, velmi poctil, když nás vyzval k spolupráci na apoštolátě kněží. Vždyť se tím přibližujeme k jejich vzneše-

nému úřadu, a mne samého se při pomýšlení na to zmocňuje jakási bázeň!...

— Milý příteli, pravím mu, taková posvátná bázeň se zmocňuje i kněze, když slouží mši sv. nebo když zpovídá. Při tom však musí mít tolik důvěry v Boží moc a tolik pokory, že se nejen nezalekne, ale ještě zvýší svou horlivost v tak svatém povolání.

— Rozumím, ale kněží jsou k tomu posvěcení vláštní svátostí, kdežto my

— Vždyť i pro vás je zvláštní svátost! Počkej, dám ti něco přečíst! — Podal jsem mu úryvek z řeči kard. Faulhabera (1928):

„Apoštolátem laiků hlásí se Katolická akce k staré křesťanské zásadě. V svém prvním listě k celé Církvi neobracel se sv. Petr pouze ke kněžím, když psal: „V y j s t e k r á l o v s k é k n ě ž s t v o !“ Táž myšlenka opakuje se beze změny od tohoto prvního papežského okružního listu až do posledního listu Pia XI. I svatý Pavel děkuje v listě k Římanům a k Filipským všem, kteří s ním pracovali v hlásání evangelia Nejmenujme jen kněze, ale i laiky, a to muže i ženy! V řeči, kterou měl sv. Otec v jubilejním roce k pouťníkům, zdůrazňoval toto všeobecné kněžství a apoštolát všech věřících v dobách apoštolských. Biřmování je svátost, kterou jsou všichni věřící svěceni k tomuto všeobecnému kněžství. Biřmováním jsou křesťané posvěceni k apoštolátu. Křest nás činí dítkami Božími, biřmo-

váním se však stáváme apoštoly Kristovými, ano i staviteli, abychom pokračovali mezi svými bližšími ve výstavbě budovy Království Božího. Biřmování je svátost povahy společenské a kněžské. Proto laik nemůže přestat na tom, že bude jednou z ryb, zahrnutých do sítě apoštolů. Laik sám se musí stát rybářem, jako byli apoštolové.“

Přítel se zamyslel a pak dodal:

— Na toto jsem nikdy nepomyslel, vůbec jsem to nevěděl. Jsem vojákem samého Krista, a proto musím spolupracovat na jeho vítězství pod vedením jeho důstojníků!

Abecedou katolíka je tedy toto: pochopit co znamená být katolíkem, podle toho žít a pracovat v Katolické akci!

O B S A H.

Str.

Proč jsem katolíkem?	2
Poznání jsoucnosti Boží	
Z věcí ve světě . . .	5
Z účelnosti ve vesmíru	9
Ze světového řádu	12
Z mravního zákona	15
Poznání vlastností Božích	
Nazávislost Boží	21
Duchovost Boží	25
Jedinost Boží . . .	30
Neměnitelnost Boží	33
Všudypřítomnost Boží	35
Prozřetelnost Boží	37
Řízení Boží	40
Dobré přispívá k dobrému	42
Zjevení Boží a jeho prameny	
Co znamená „věřiti“	48
Víra a věda	46
Věřím poctivým svědkům	48
Vznik evangelií	52
Osobnost Ježíše Krista	
Svět vzhůru nohama	54
Ježíš Kristus, je Bůh	60
Ježíš Kristus a zázraky	65
Vznešená lež	67
Týden, svátky, symboly . .	73
Proč se stal Bůh člověkem?	78
Jak se může člověk zbožštit?	83

Církev — Církev katolická

Sv. Petr a Církev	84
Papežové	89
Obcování svatých	94
Svatí na oltářích .	98
Maria, Matka Ježíšova	102
Znovuzrození	106
Sůl	110
Světlo	113
Královská důstojnost	118
Blřmování — svátost Kat. akce	123

B. M. M. D.